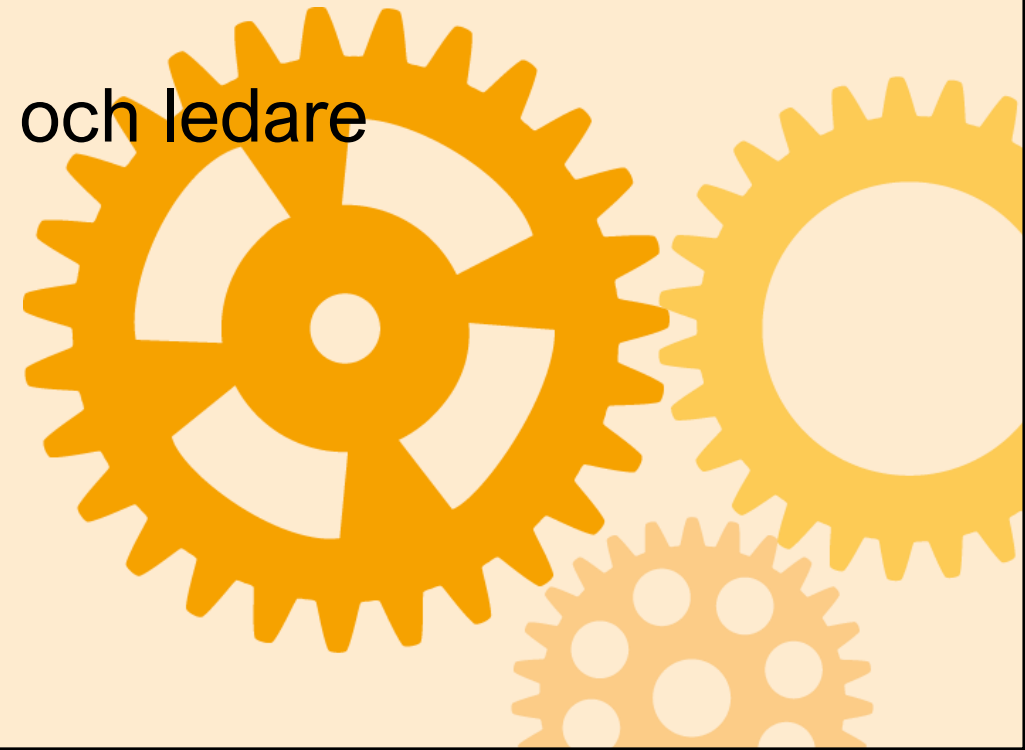
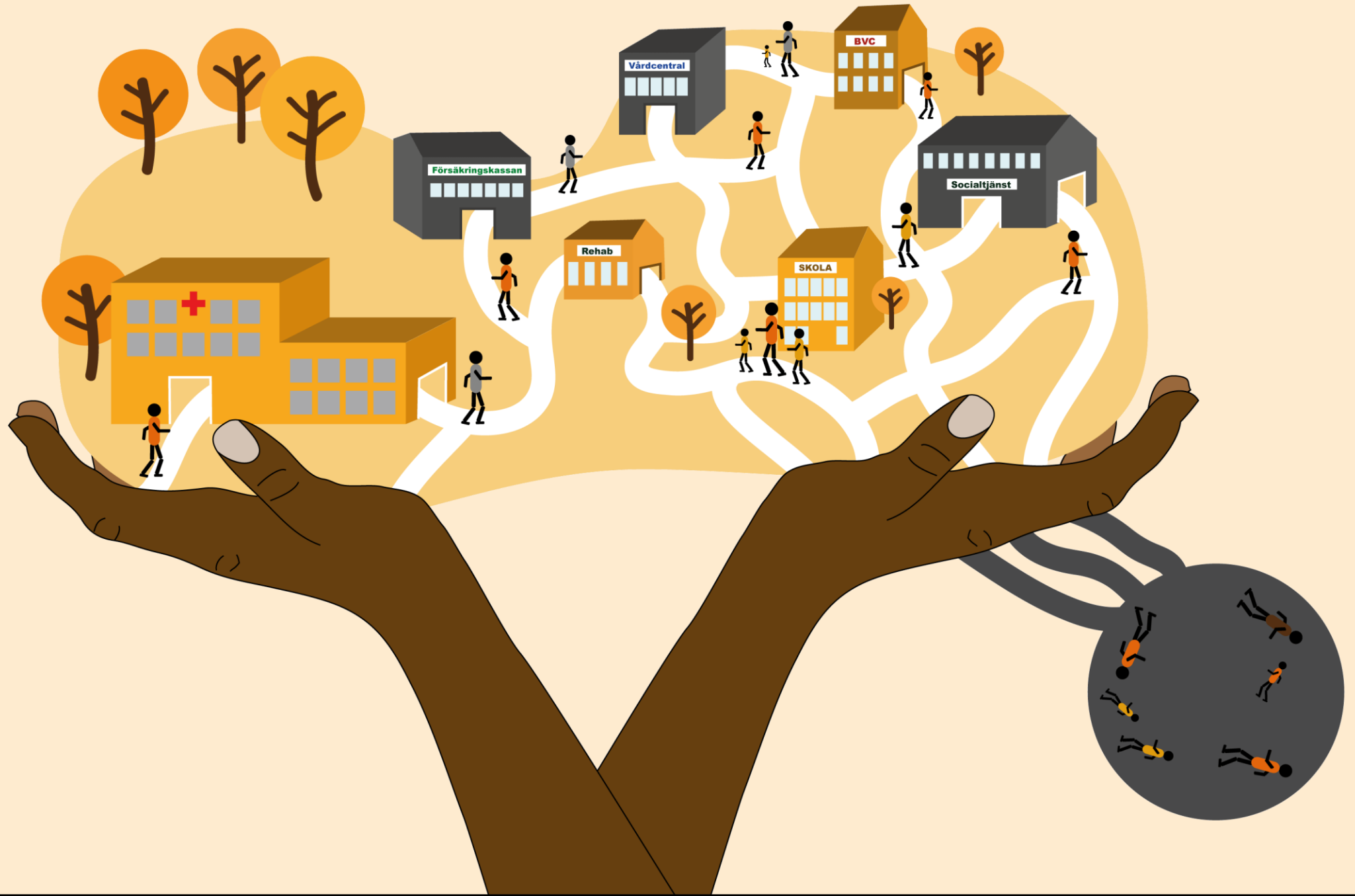

STÄRKT ARBETE MED SIP I GÖTEBORGSOMRÅDET

Information riktat till chefer och ledare

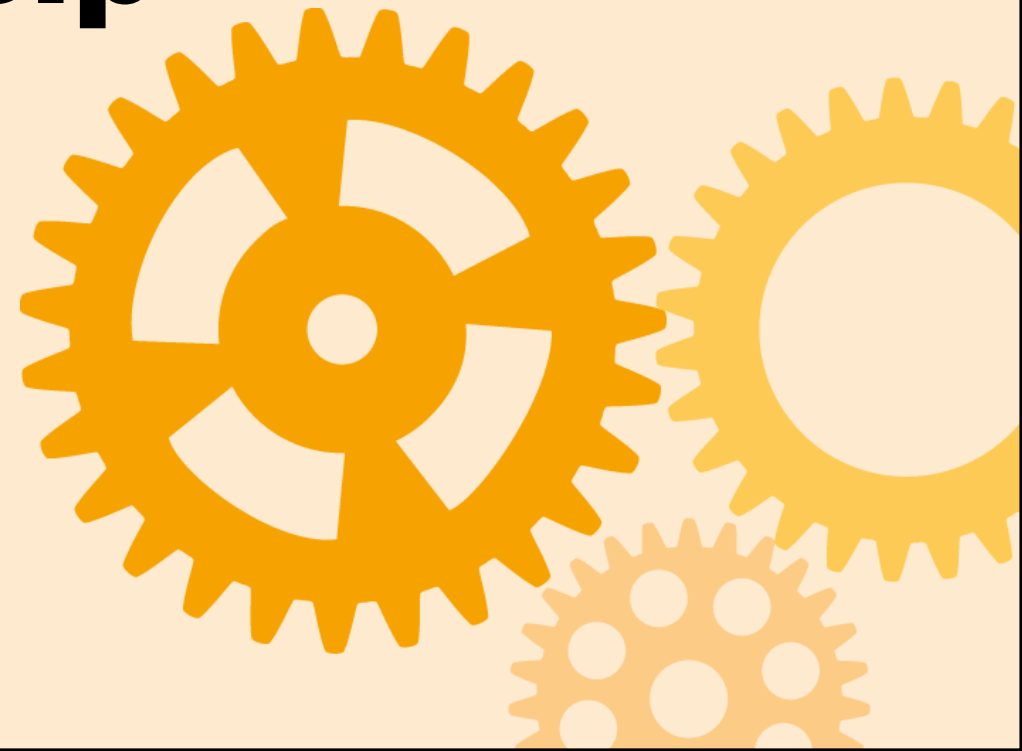

Syftet med SIP, samordnad individuell planering

”Syftet med SIP är att den enskilde ska ha inflytande och få vara delaktig i planeringen och genomförandet av den hälsa, vård och omsorg som det finns behov av. Insatserna ska erbjudas tidigt och det ska vara tydligt för såväl den enskilde och närstående som för verksamheterna vem som gör vad och när.”

*Ur Riktlinje för Samordnad individuell plan för kommunerna i
Västra Götaland och Västra Götalandsregionen*

**vardsamverkan.se/
goteborgsomradet-sip**

Agenda

- Ledningens betydelse
- Samverkan och delaktighet
- SIP-processen, styrdokument och implementering
- När det brister i samverkan – samverkansavvikelser
- Sammanfattning och reflektion

Samverkan mellan kommun och region

Göteborgs
Stad

HÄRRYDA
KOMMUN

MÖLNDALS
STAD

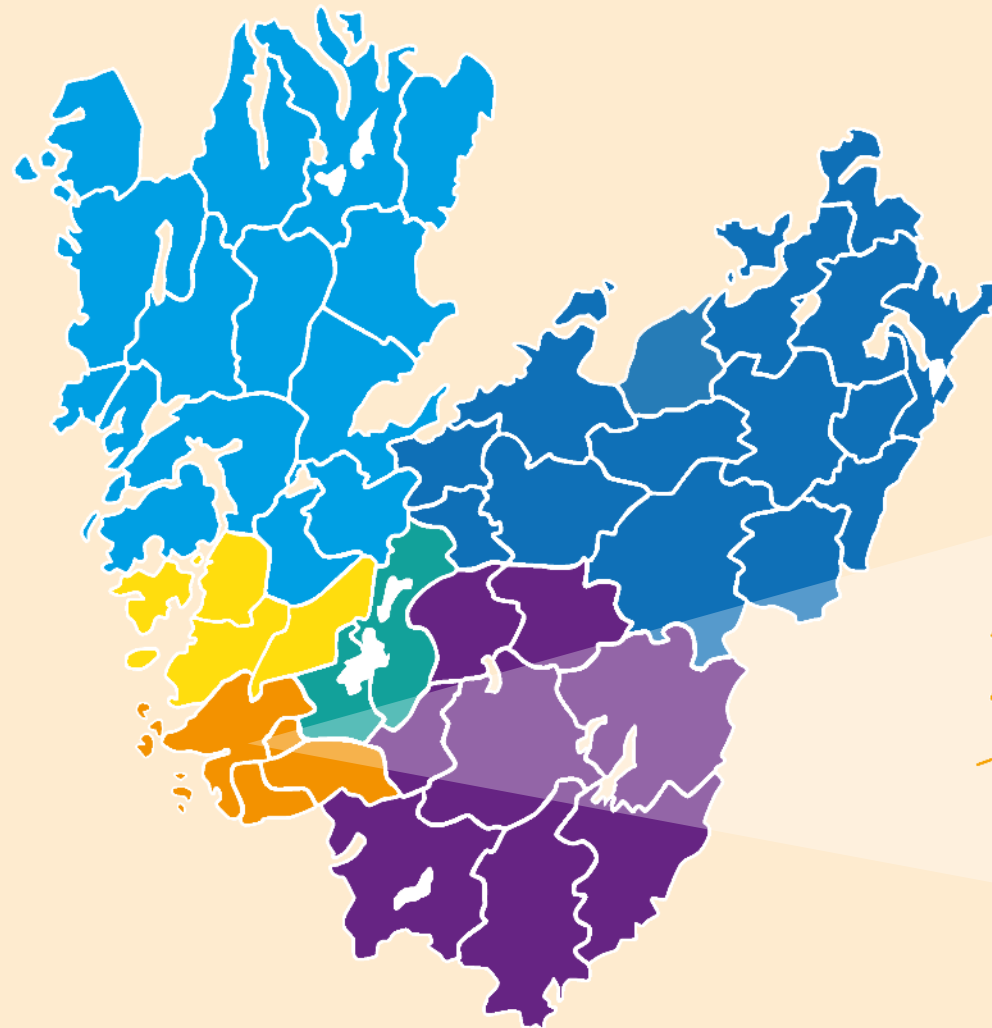
PARTILLE KOMMUN

ÖCKERÖ
KOMMUN

VÄSTRA
GÖTALANDSREGIONEN

● Göteborgsområdet

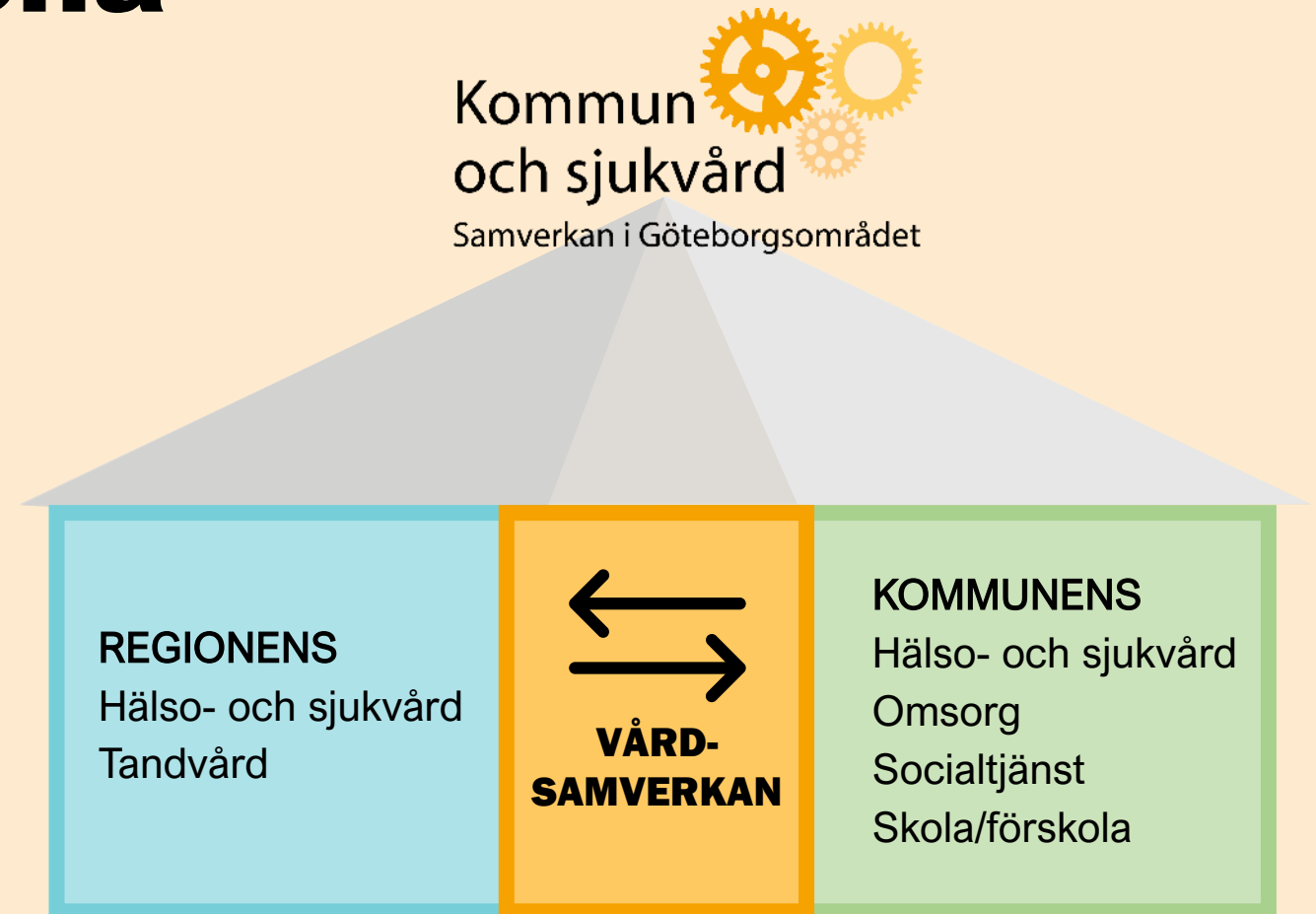
Gemensam arena

ÖVERGRIPANDE MÅL

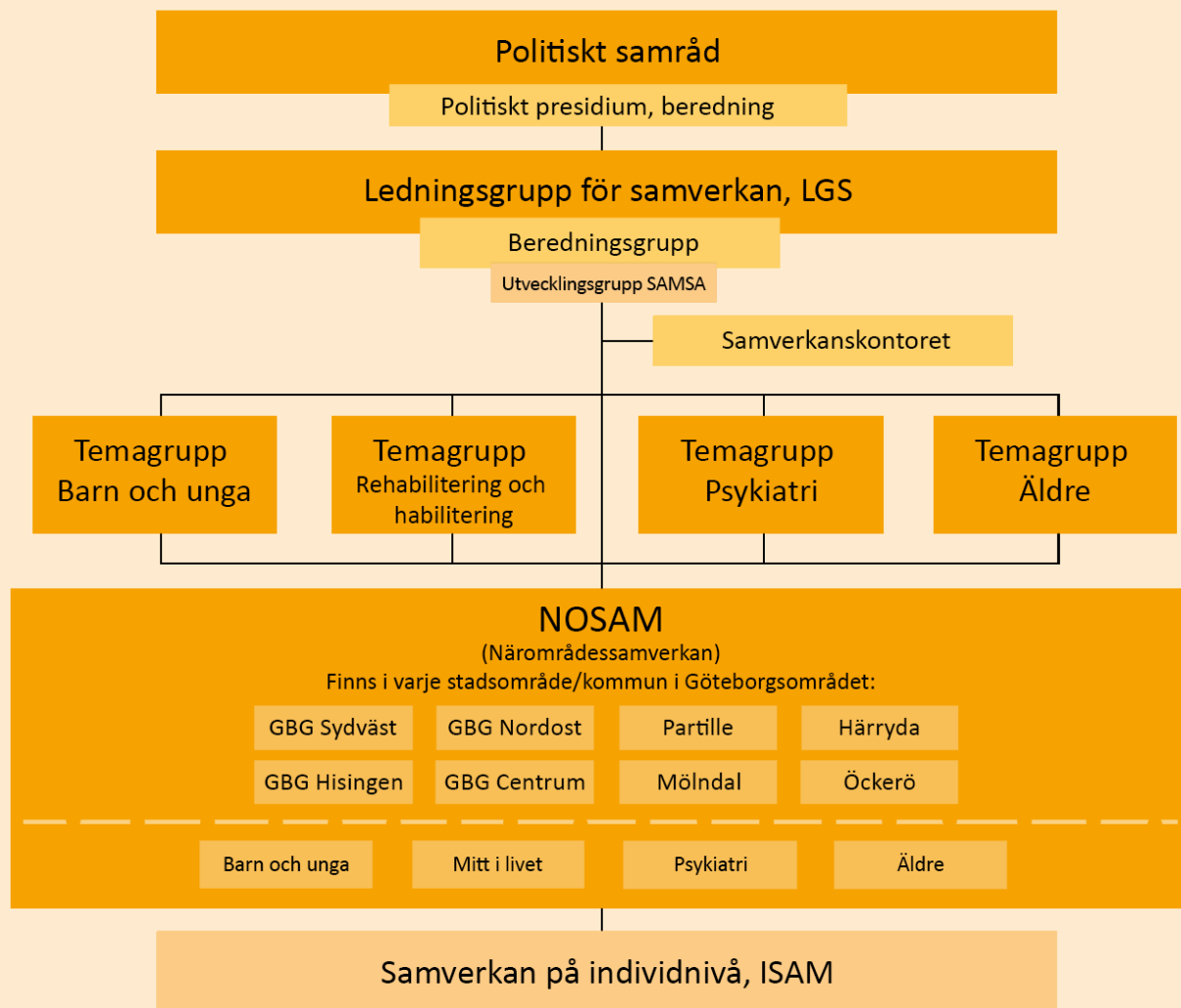
Samverkan mellan kommun och region ska utjämna skillnader i hälsa.

SYFTE

Att effektivt samordna och individanpassa insatser så att den enskilde får hälso- och sjukvård, tandvård, stöd och omsorg av god kvalitet.

Ledningsstruktur för samverkan

Uppdrag och ansvar

för ledamöter i LGS, temagrupper och NOSAM

Förankra frågor (besluta) och genomföra i den egna organisationen.

Bära information till och från de organisationer / verksamheter man representerar.

Kontinuitet och mandat är viktigt för att kunna förankra och genomföra.

[Om oss - Samverkan i Göteborgsområdet \(vardsamverkan.se\)](https://www.vardsamverkan.se)

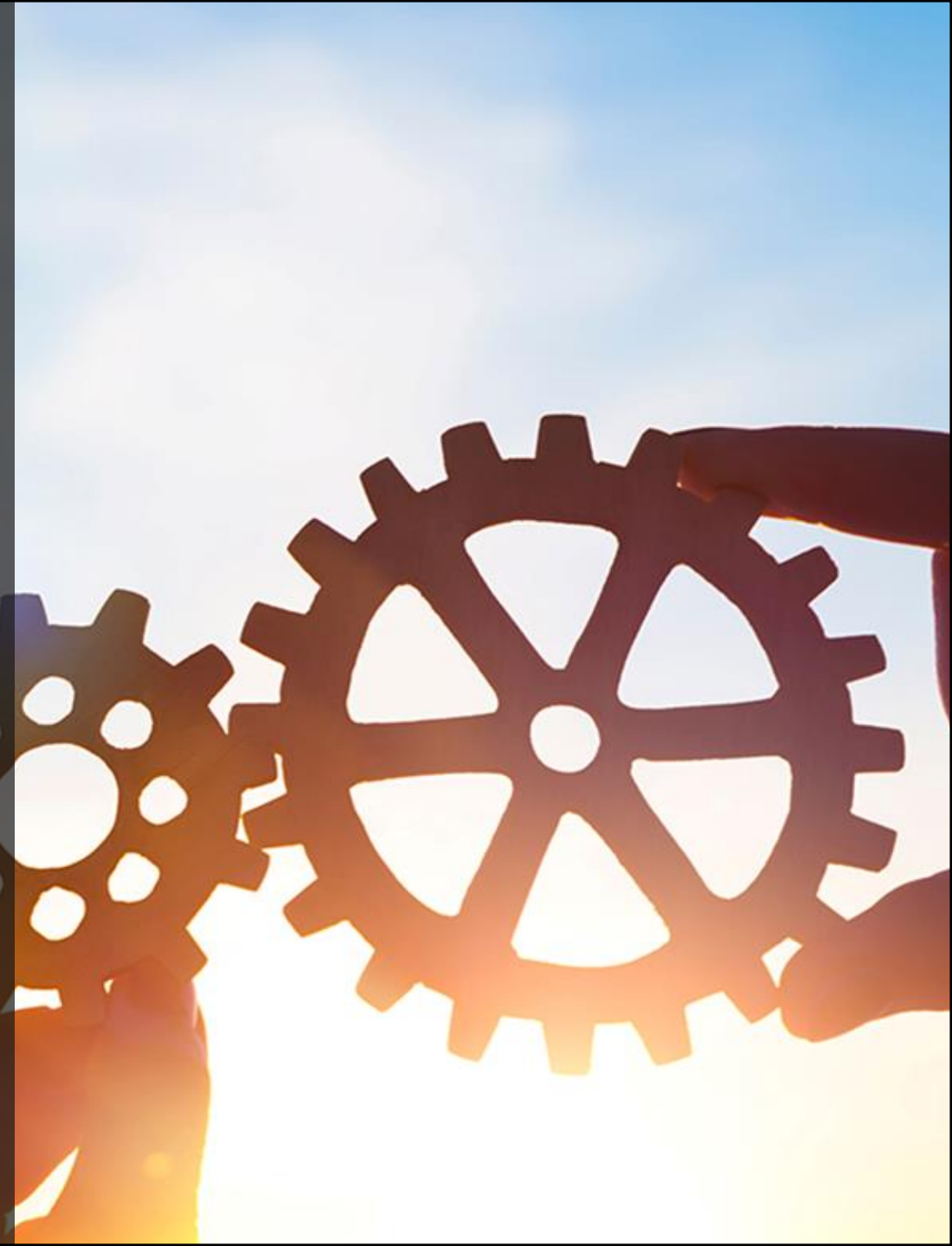
Samverkansperspektiv

"Jag kan göra en liten del. En annan kan göra en liten del. Men det är tillsammans som vi har ansvar för helheten."

Film: Alla pratar om samverkan (2 min)

ALLA PRATAR OM
SAMVERKAN

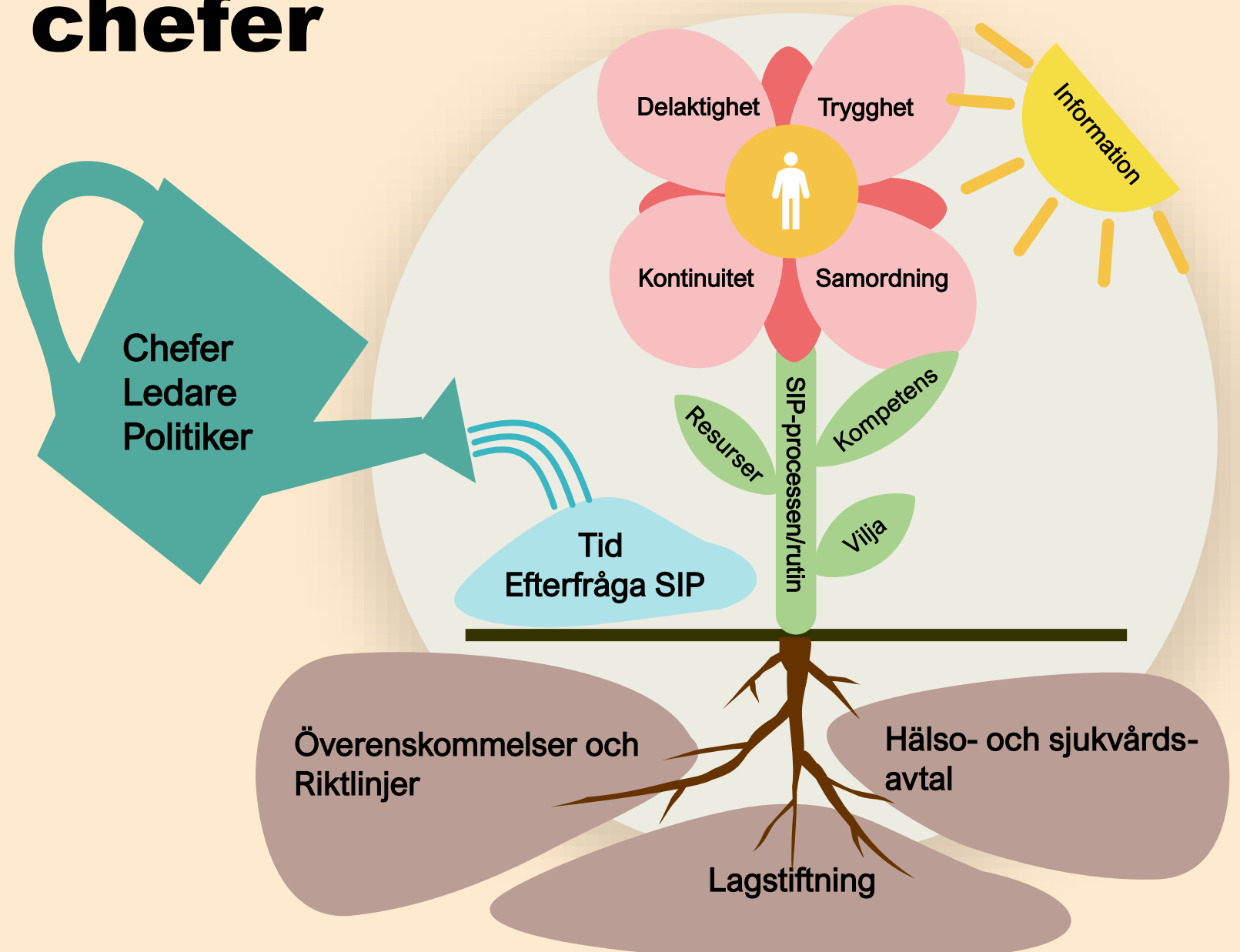

The background features a light beige color with a faint, grey outline of a world map on the left side. Scattered across the right and center are several stylized gears in various shades of yellow and orange. The gears vary in size and some have circular cutouts in their centers. The overall aesthetic is clean and modern, suggesting a theme of industry, technology, or management.

LEDNINGENS BETYDELSE

Ansvar som chefer och ledare

Förutsättningar som måste finnas för att kunna lyckas fullt ut med SIP-arbetet och implementeringen.

Som chef och ledare har du makt att förändra och förbättra

Sprid kunskap om fördelarna med SIP, ta ut riktningen och stötta.

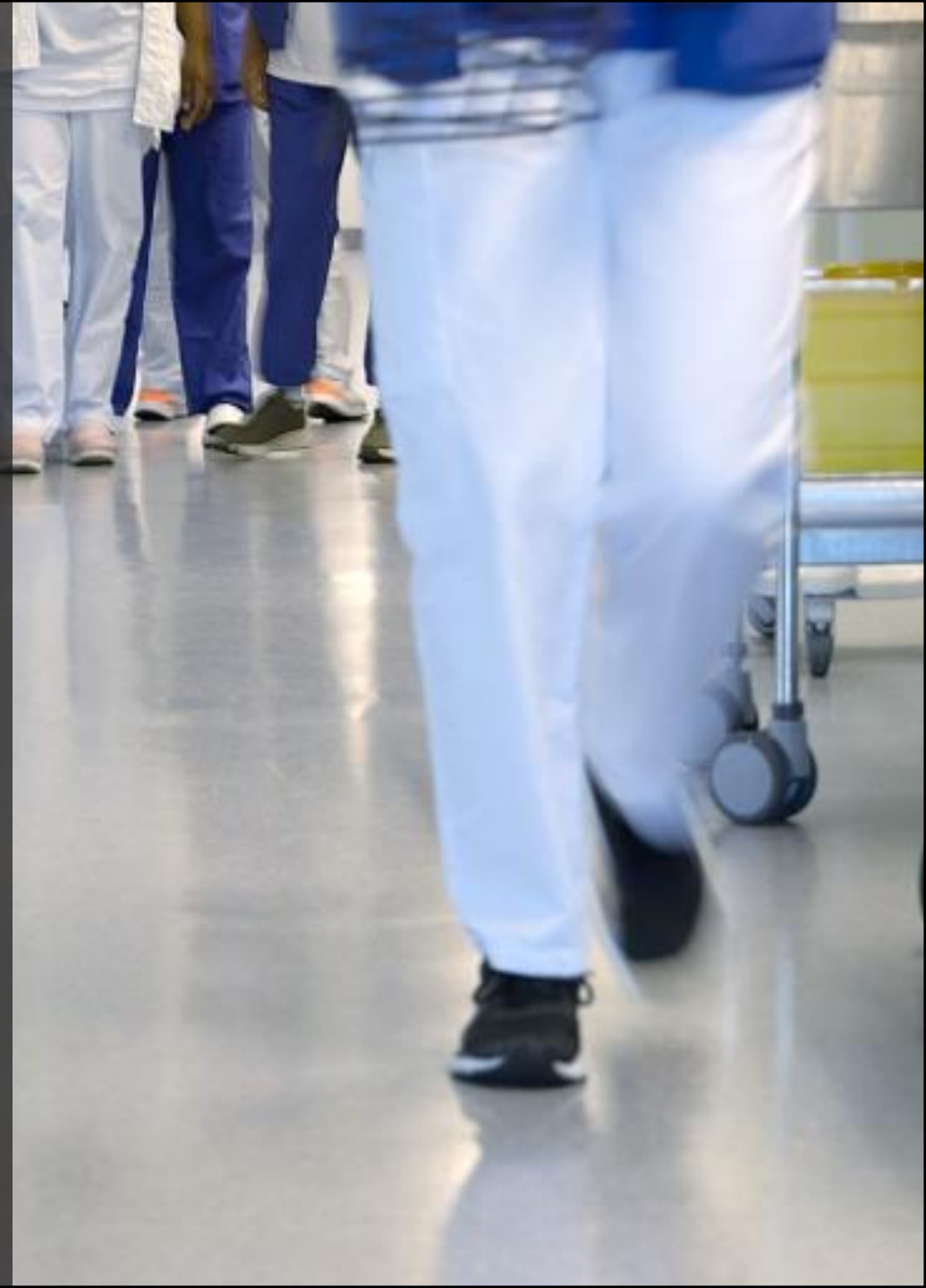
The background features a light beige color with a faint, grey outline of a map of Europe on the left side. Scattered across the right and center are several gears of various sizes and colors, ranging from light yellow to dark orange. The gears are arranged in a way that suggests a complex mechanical system or interconnectedness.

SAMVERKAN OCH DELAKTIGHET

Helhetsperspektiv

Film: Tio år med SIP
(cirka 3 min)

Vad är samverkan?

Organisation/
Struktur

Formaliserade
överenskommelser

Samordning

Samverkan

Samexistens

Samarbete

Relation/Kultur

Hur de professionella hanterar mål och intentioner

Hälsa- och sjukvård och socialtjänst

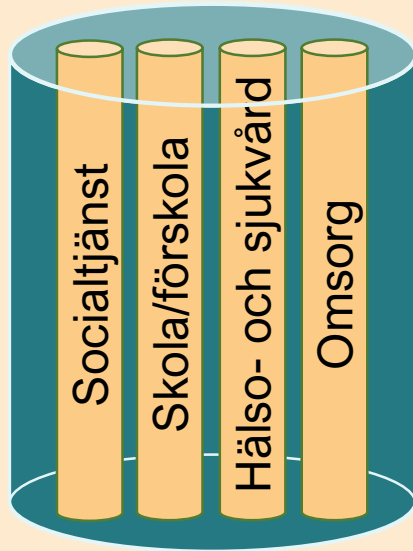
– skillnader i både förutsättningar och uppdrag

- Beslutsmandat och beslutsvägar ser olika ut
- Prioriteringar styr i hälso- och sjukvården, rättigheter styr i socialtjänsten

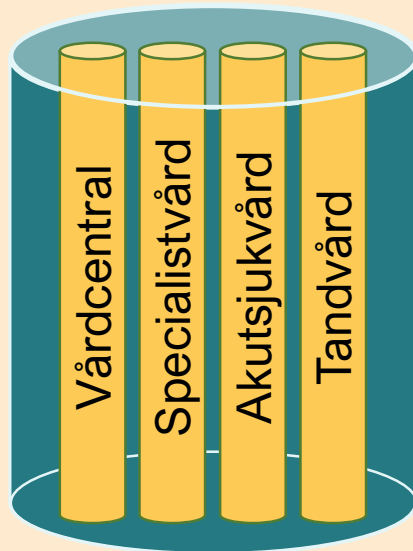
Ur [*God samverkan i komplexa situationer. Hur lyckas vi? \(skr.se\)*](#)

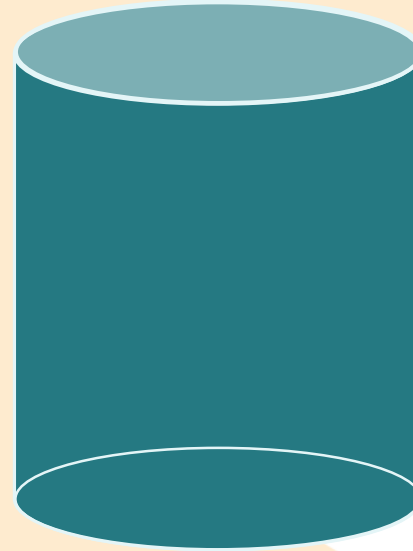
Varför samverka?

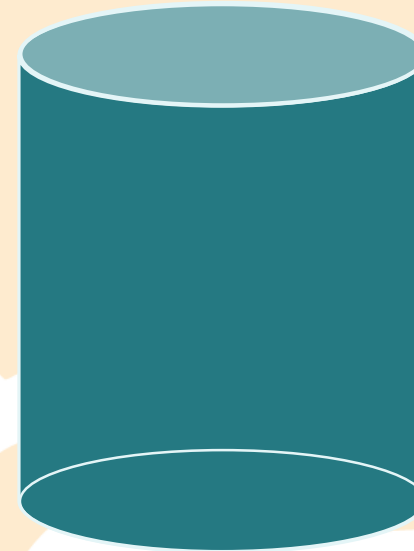
Kommun

Region

Arbetsförmedlingen

Försäkringskassan

SIP kan samordna alla aktörers insatser ur ett horisontellt perspektiv

Hur många behöver SIP i Sverige?

3 miljoner har större
samordningsbehov

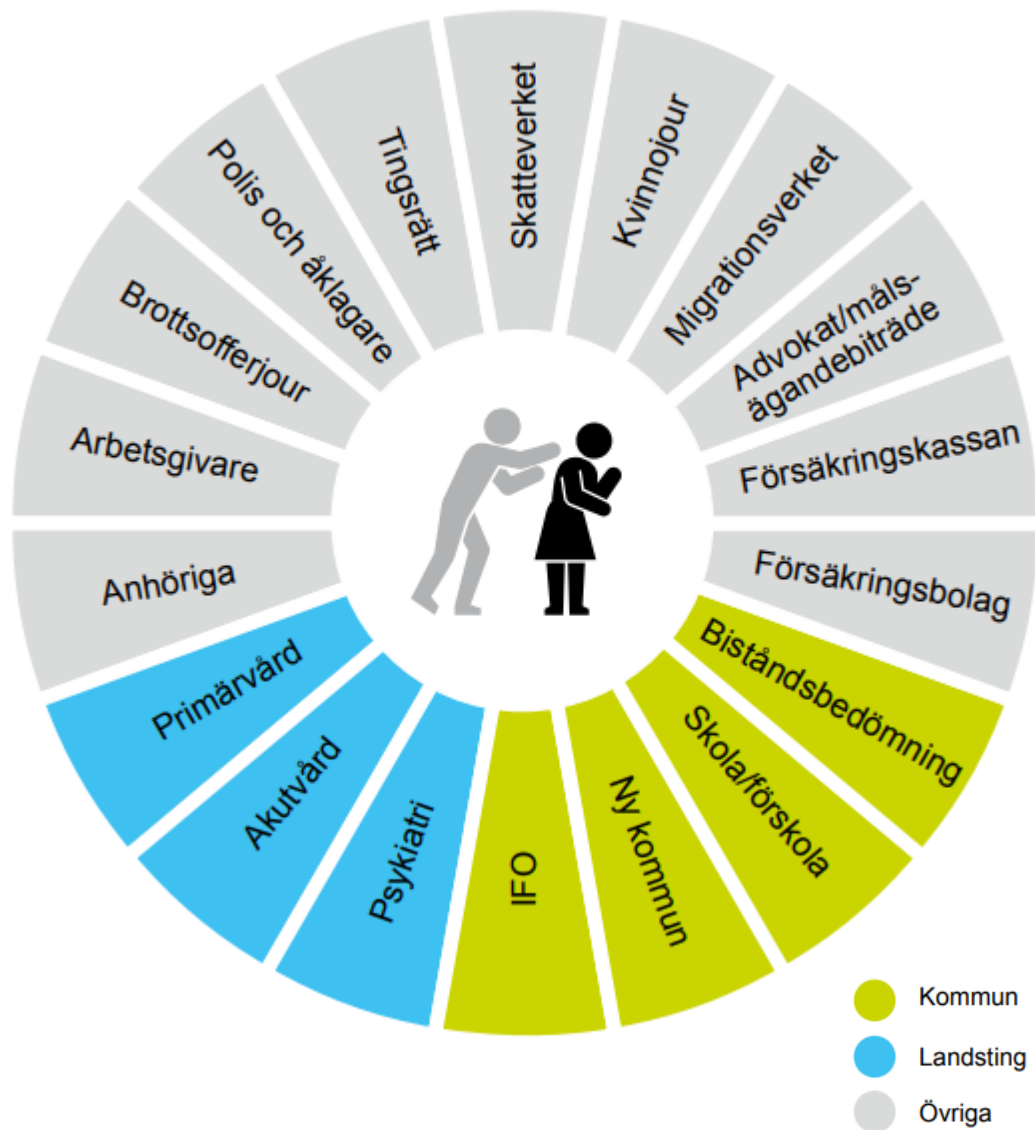
Av dessa har **2 miljoner**
hög komplexitet i samordningen

Av dessa har **2 miljoner**
små förutsättningar att själva samordna

Av dessa har **1 miljon**
hög komplexitet i samordning OCH
små förutsättningar att själva samordna

Figur 24. Exempel på aktörer som en person som utsatts för våld i nära relationer normalt sett möter inom vården och omsorgen.

Grupper med ett särskilt stort behov av samordnad vård och omsorg

- Personer med psykisk ohälsa
- Personer med funktionsnedsättningar med insatser beviljade enligt LSS
- Personer med skadligt bruk/beroende och som samtidigt lider av en psykisk sjukdom (samsjuklighet)
- De mest sjuka äldre
- Personer som utsätts för våld i nära relationer

Ur [Samordnad vård och omsorg – En analys av samordningsutmaningar i ett fragmenterat vård- och omsorgssystem \(Myndigheten för vård- och omsorgsanalys\)](#)

Vad händer när samordning saknas?

- **Bristande helhetssyn** leder till oro och frustation hos individen.
- **Bristande kommunikation** mellan professioner leder till att individen får återberätta sin situation och att viktig information riskerar att gå förlorad.
- **Försämrade upplevelse, hälsa** och situation för individen.
- **Ökade kostnader** på grund av vård och omsorg som upprepas i onödan.
- **Hotad patientsäkerhet** och risk för försämrade medicinska och sociala resultat.

Ur [Samordnad vård och omsorg – En analys av samordningsutmaningar i ett fragmenterat vård- och omsorgssystem \(Myndigheten för vård- och omsorgsanalys\)](#)

Hur kan vi uppnå en mer samordnad vård och omsorg?

Fyra förutsättningar som behöver uppfyllas:

1. En patient- och brukarcentrerad organisationskultur som arbetar för en gemensam vision av en samordnad vård och omsorg
2. Systemövergripande policyer, lagar och riktlinjer som ger förutsättningar för samordning
3. Formell samverkan mellan organisationer som skapar förutsättningar för samordning över organisationsgränser
4. Administrativa system som underlättar samordning

Hur kan vi uppnå en mer samordnad vård och omsorg?

Fyra förutsättningar som behöver uppfyllas:

1. En patient- och brukarcentrerad organisationskultur som arbetar för en gemensam vision av en samordnad vård och omsorg
2. Systemövergripande policyer, lagar och riktlinjer som ger förutsättningar för samordning
3. Formell samverkan mellan organisationer som skapar förutsättningar för samordning över organisationsgränser
4. Administrativa system som underlättar samordning

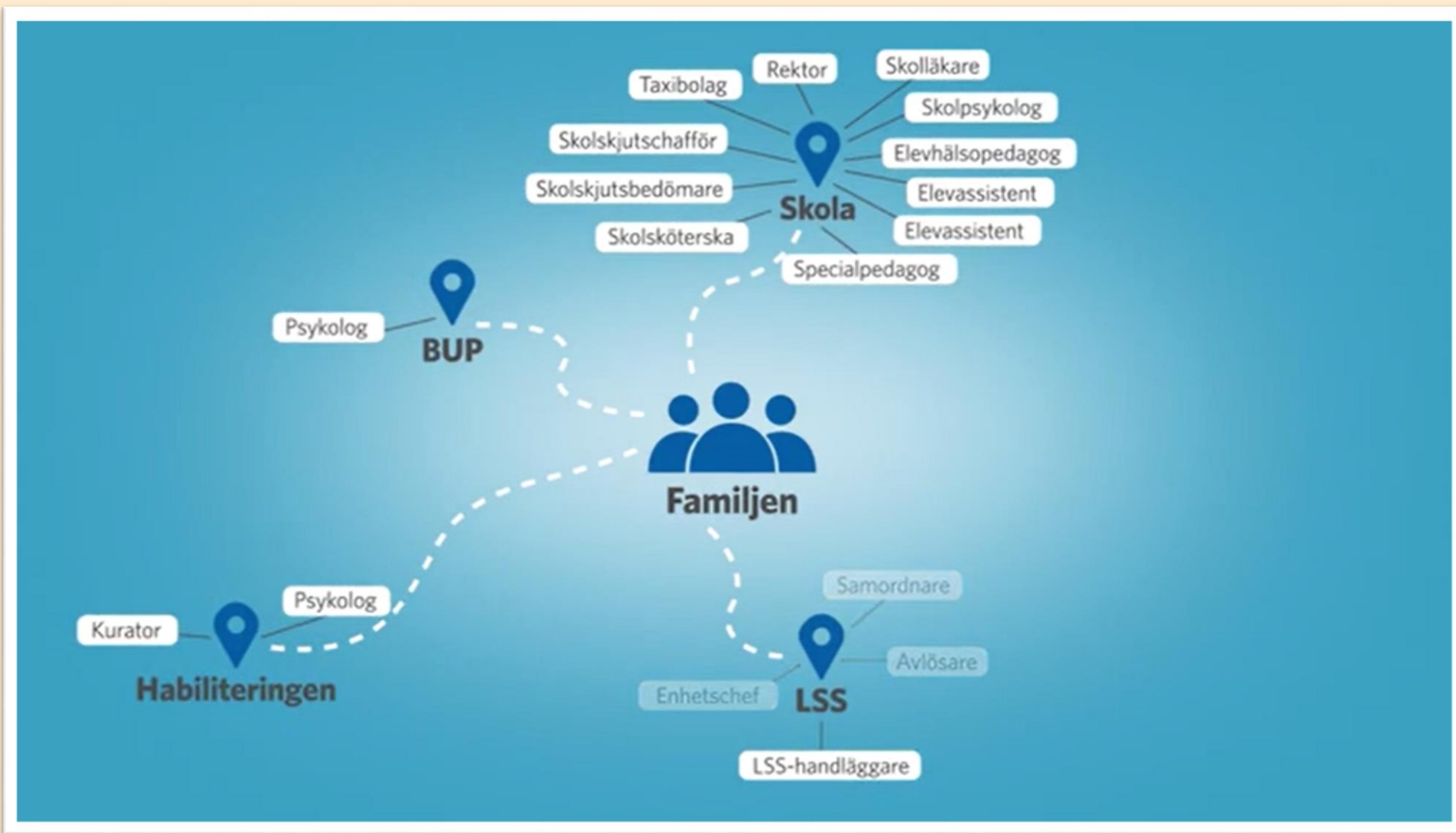
I Västra Götaland har vi:

1. Personcentrerat arbetssätt i omställningsarbetet till en god och nära vård.
2. Styrdokument för SIP, delaktighet och samverkan
3. Vårdsamverkans ledningsstruktur i Göteborgsområdet och i länet.
4. IT-tjänsten SAMSA, MedControl PRO (kommande: Millenium)

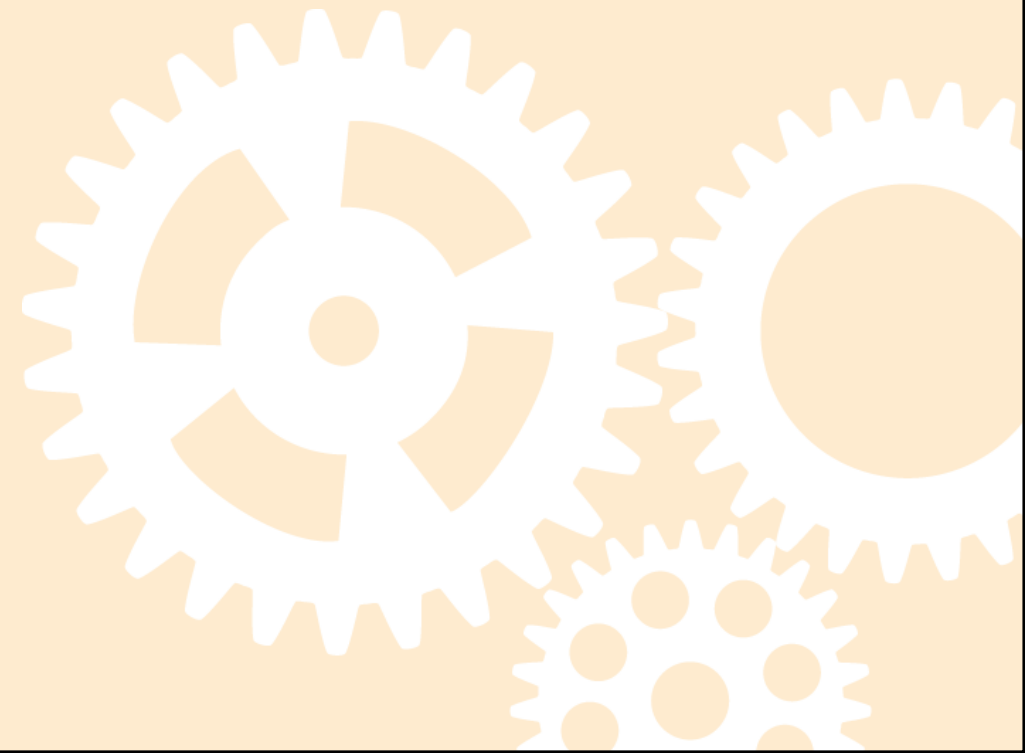
Familjens alla kontakter

Familjens alla kontakter med SIP

**Vad är stärkt
brukardelaktighet/
medverkan?**

Vad menar vi när vi pratar om delaktighet, medverkan och inflytande?

Det används när man avser att individen på något sätt kan ta del av eller påverka besluten som rör deras egna insatser.

Om man medverkar i sin planering kring vård och omsorg så blir man delaktig och kan påverka det som pågår runt omkring sig

Och på så vis så får man inflytande och får en förståelse

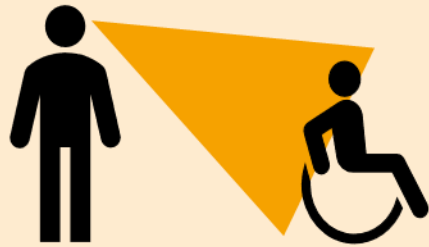
Och har man en förståelse så kan återhämtningen bli bättre och gå mycket fortare

Varför brukardelaktighet/ medverkan?

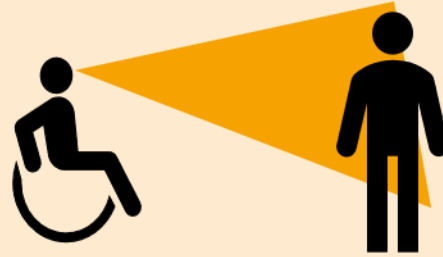
- Helhetssyn på individen och individens situation
- Samhällsekonomiska vinster
- Sänker stressnivå hos individen
- Individen får överblick över sin situation
- Kvalificerade insatser
- Gemensam kompetens

Perspektiv och maktrelationer

**Brukar/patient/etc
perspektiv** på individen,
samhällets syn på hen
och hens målgrupp

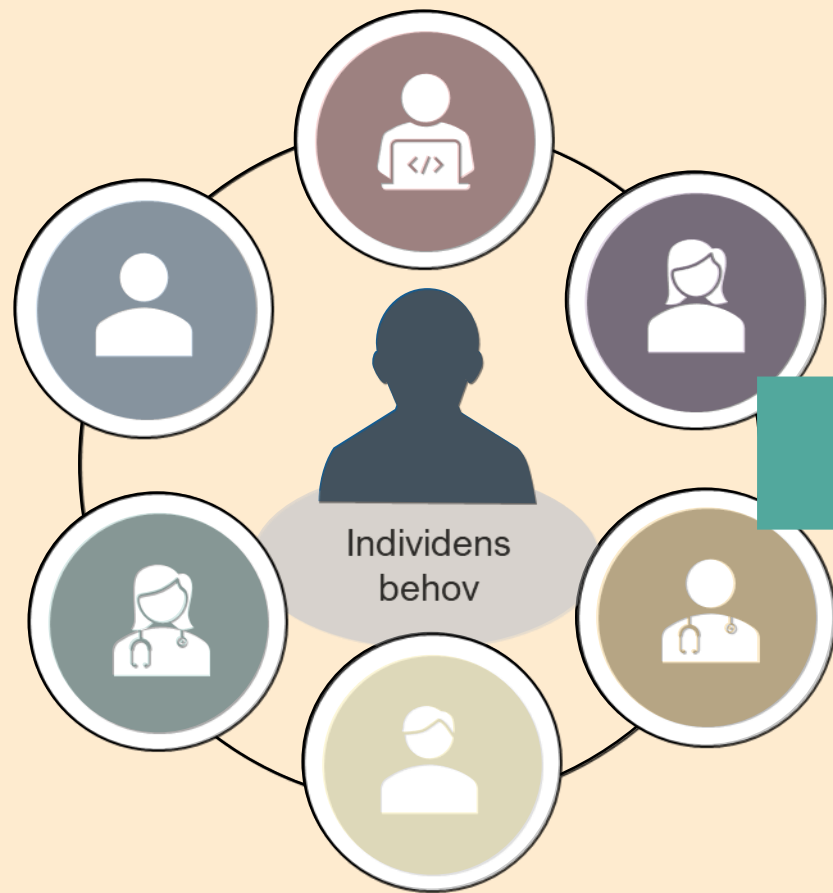

Individens perspektiv
Den enskildes egna
perspektiv

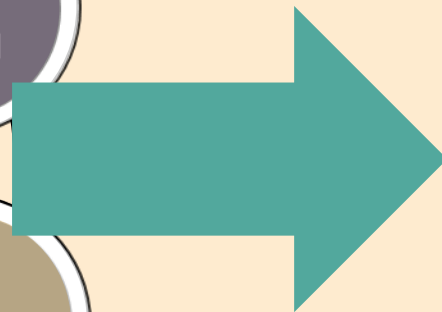

Människorättsperspektiv
Att se en fråga ur de
rättigheter individen har
utifrån lagstiftningar

Fokuspörflyttning

Individen i centrum

Individen i teamet

Handbok i brukarinflytande

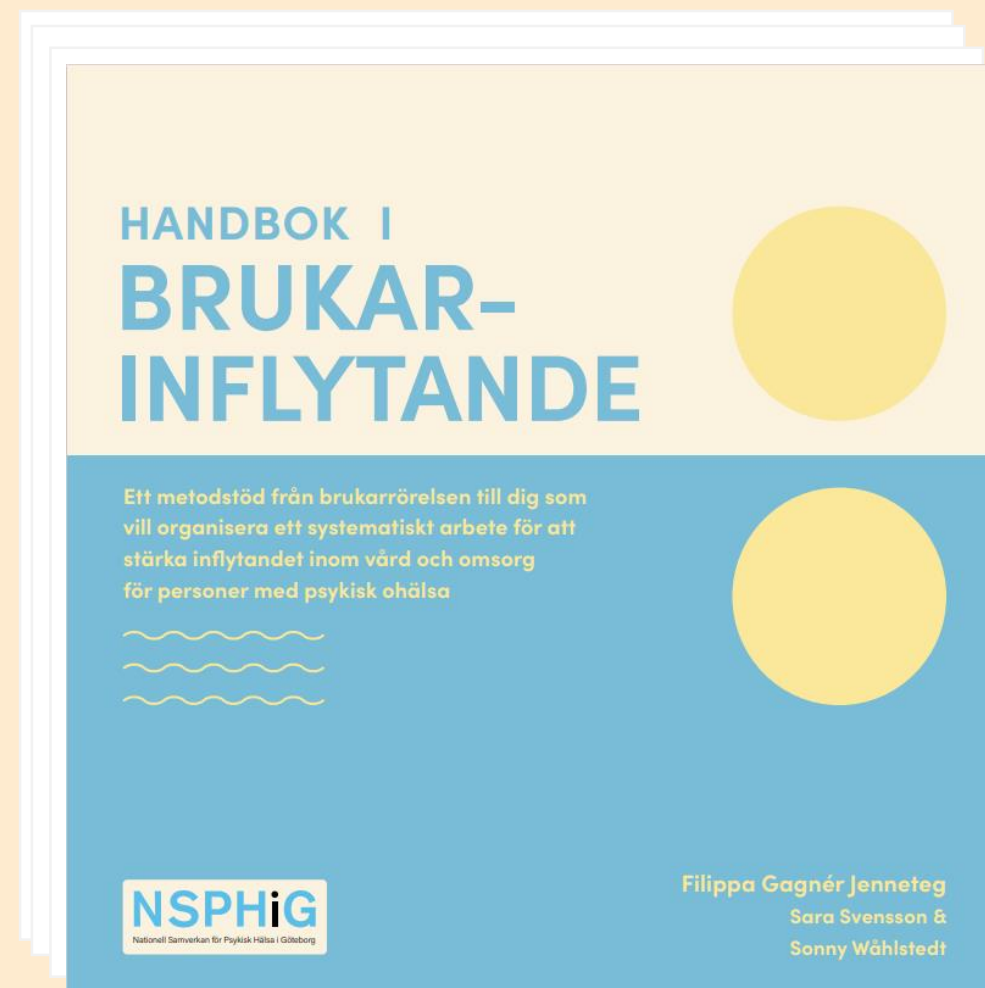
Handboken fokuserar på hur man kan skapa förutsättningar på verksamhetsnivå eller systemnivå för att arbetet på individnivån ska bli hållbart och långsiktigt.

Del 1: Ett metodiskt arbetssätt för ökat brukarinflytande

Del 2: Hinder och möjliggörare för ett framgångsrikt brukarinflytande

Del 3: Aktiviteter för ökat brukarinflytande

[Handbok-i-brukarinflytande.pdf \(nsphvastragotaland.se\)](https://nsphvastragotaland.se/Handbok-i-brukarinflytande.pdf)

Webbutbildning i brukarinflytande

Du som arbetar som chef med operativt ansvar har möjlighet att följa dina medarbetares progression i utbildningen. Det gör du genom att först själv gå utbildningen och sedan skapa en kod som dina medarbetare registrerar sig med.

Se introduktionsfilmen om webbutbildningen för mer information:

<https://www.youtube.com/watch?v=ceRBWFv-jbE>

Följ länken för att komma igång med webbutbildningen:

<https://brukarinflytandeutbildning.nsphvastragotaland.se/>

Kontakta NSPH Västra Götaland och Göteborg om du har frågor om webbutbildningen eller behöver hjälp och metodstöd före, under eller efter utbildningen: brukarinflytandeutbildning@nsphvastragotaland.se

Följ länken för en digital version av Handbok i Brukarinflytande:

<https://nsphvastragotaland.se/material/handbocker-och-utbildningsmaterial/>

Ett fysiskt exemplar beställs kostnadsfritt genom att maila:

info@nsphvastragotaland.se

Starta min utbildning

Webbutbildning i brukarinflytande har fyra utbildningsvägar som är anpassade utifrån olika befattningar. Välj den som stämmer bäst in på dig.

Denna bild ersätter bilden i filmen och innehåller direktlänkar till utbildningen

Maktrelationer

- Vilken makt har vi i relation till individen?
- Utövar vi mer makt än vi har tillåtelse till inom vård, omsorg och skola?
- Hur ökar vi vår kännedom om maktobalansen?

Genom att arbeta med brukarinflytande och delaktighet i SIP jämnar vi ut maktobalansen

”Om en konstant blir bemött som en människa tror jag att det är lättare att börja känna sig som en människa igen”

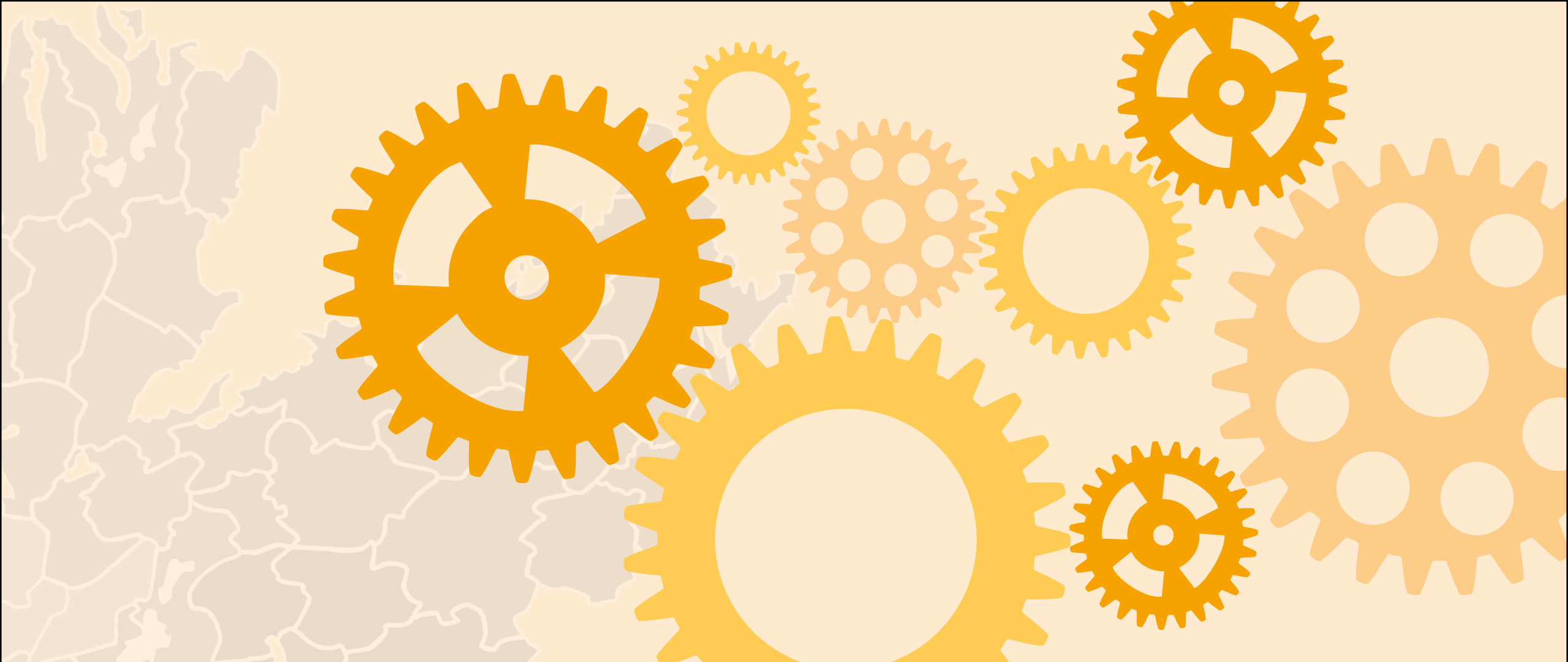
– Agneta Persson,
egenspecialist/rättighetsbärare

Ur: [VGRplayer - Att bli bemött som en människa \(vgregion.se\)](#) publicerad på [Filmer - Västra Götalandsregionen \(vgregion.se\)](#)

Förhållningssätt/perspektiv!

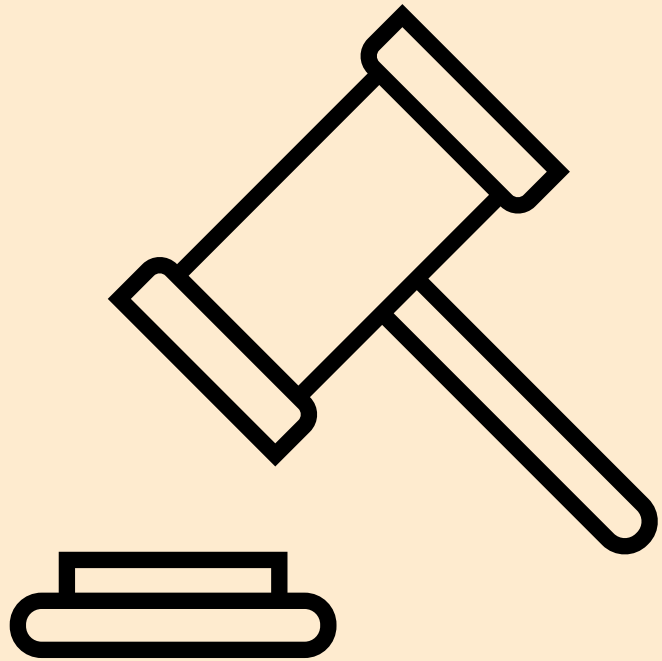

- Delat beslutsfattande
[Vårdsamverkan Delat beslutfattande](#)
- Personcentrerat arbetssätt
[SKR Personcentrerat arbetssätt](#)
- Människorättsbaserat arbetssätt inom vård och omsorg
[VGR Människorättsbaserat arbetssätt](#)
- Familjecentrerat arbetssätt
[Fördjupning familjecentrerat arbetssätt Göteborg](#)

SIP-PROCESSEN, STYRDOKUMENT OCH IMPLEMENTERING

SIP är lagstadgad i tre lagar

- 2 kap. 7 § Socialtjänstlagen
- 16 kap. 4 § Hälso-och sjukvårdslagen
- Lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso-och sjukvård

Samtycke krävs alltid, och SIP-processen är densamma oavsett lag!

SIP i SoL och HSL (2010)

- Vid behov av insatser både från socialtjänsten och från hälso- och sjukvården
- Planen ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att den behövs för att individen ska få sina behov tillgodosedda...
- ...och om individen samtycker. Planen ska när det är möjligt upprättas tillsammans med individen.
- **Närstående** ska ges möjlighet att delta i arbetet med planen, om det är lämpligt och individen inte motsätter sig det. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål.
- Planen ska innehålla:
  - Vilka insatser som behövs
  - Vem som ansvarar för insatserna
  - Vem som har huvudansvaret för SIP

Mallar/formulär för SIP-planen, kallelsen och samtycke finns på www.vardsamverkan.se/sip

Fördjupning:

[Samordnad individuell plan \(SIP\) - en utvärdering \(Rapport från riksdagen 2017/18:RFR5\) | Sveriges riksdag](#)

*Denna bild är tillagd och visas inte i filmens bildspel

Lagen om samverkan vid utskrivning från slutenvård (2018)

- Vid behov av insatser från både region och kommun i form av hälso- och sjukvård eller socialtjänst **efter utskrivningen...**
- ...ska en samordnad individuell planering **genomföras** av representanter för de enheter som ansvarar för insatserna. Om insatser behövs från den kommunalt finansierade hälso- och sjukvården, ska även den **regionfinansierade öppna vården** medverka i den samordnade individuella planeringen.
- Planen får upprättas om patienten **samtycker till det**. Arbetet med planen ska påbörjas utan dröjsmål.

Länsgemensam rutin för in- och utskrivning från slutenvård och sjukvård samt IT-tjänsten SAMSA:

www.vardsamverkan.se/omraden/trygg-och-effektiv-utskrivning-fran-sluten-varld

*Denna bild är tillagd och visas inte i filmens bildspel

Skillnader i lagarna

Sammanställande till SIP enligt lag

- SoL och HSL: Ansvarig och sammankallande är den inom socialtjänsten eller den regionfinansierade vården som ser behovet.
- **Samverkan vid utskrivning:** Ansvarig och sammankallande är fast vårdkontakt i den regionfinansierade öppna vården.

Fördjupning

Nationell vägledning om fast vårdkontakt och SIP från Socialstyrelsen finns här: [Om fast vårdkontakt och samordnad individuell plan](#)

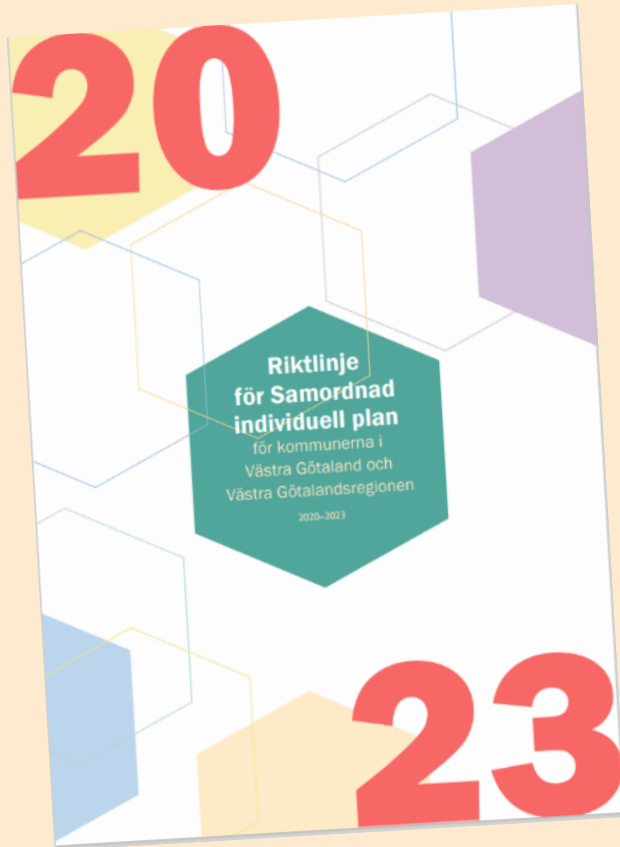
När en SIP ska upprättas enligt lag

- SoL och HSL: SIP ska upprättas om kommunen eller regionen bedömer att den behövs för att den enskilde ska få sina behov tillgodosedda.
- **Samverkan vid utskrivning:** Om patienten efter utskrivningen behöver insatser från både region och kommun i form av hälso- och sjukvård eller socialtjänst, ska SIP genomföras av representanter för de enheter som ansvarar för insatserna. Finns redan en SIP upprättad vid inskrivning ska den följas upp.

Samtycke krävs alltid, och SIP-processen är densamma oavsett lag!

*Denna bild är tillagd och visas inte i filmens bildspel

SIP-riktlinjen i Västra Götaland

[Riktlinje för SIP - Vårdsamverkan i Västra Götaland \(vardsamverkan.se\)](http://www.vardsamverkan.se) samt www.vardsamverkan.se/sip

Skolan (samtliga former av förskola/skola, elevhälsa) är en jämbördig part till socialtjänst och hälso- och sjukvård och ska vid upptäckt behov ta ansvar för att starta upp och genomföra SIP-processen

Inflytande – Vad är viktigt för dig? Ska vara vårt gemensamma mål i den enskildes SIP

Delaktighet – den enskildes egna resurser behöver tillvaratas för att stärka den enskildes egen kraft

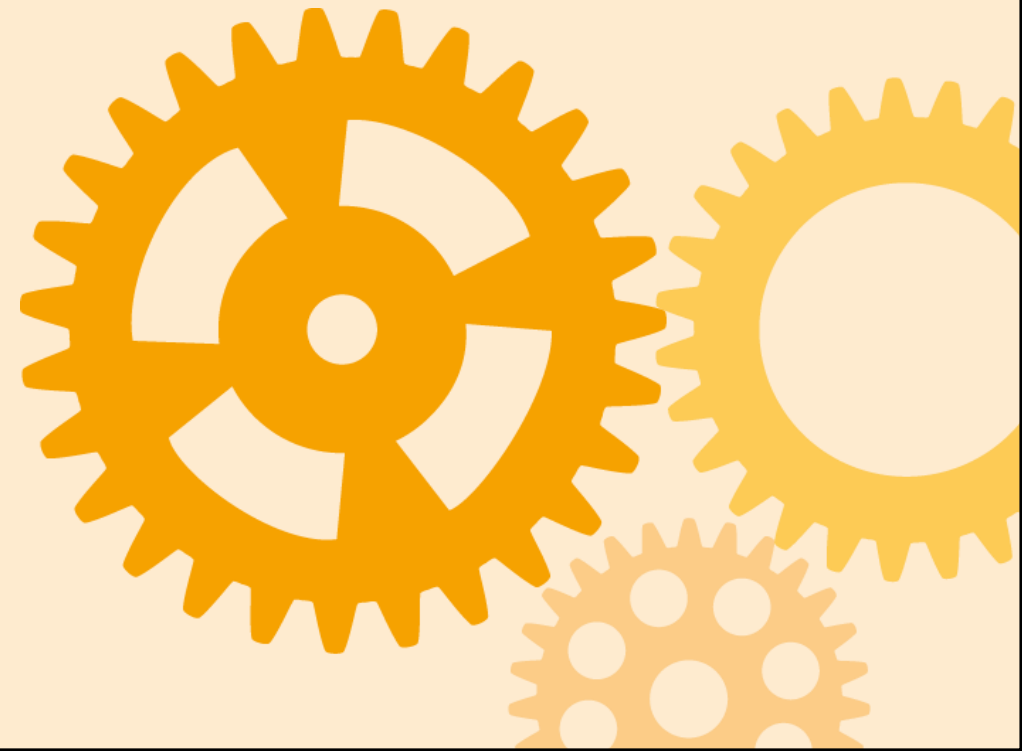
SIP är en process – ett personcentrerat arbetssätt i flera steg: inte enbart ett möte eller ett dokument

I första hand dokumenteras SIP i IT-tjänsten – SIP-processen ska i första hand genomföras i gällande IT-system. I andra hand används SIP-mallarna

Fokuspörflyttning - tidiga, hälsofrämjande sammanhållna insatser som utgår från individens hela livssituation

vardsamverkan.se/sip

- SIP-riktlinjen
- SIP-mallar
- Stöd- och utbildningsmaterial
- Informationsmaterial till invånare
- Med mera

Alex får en SIP

Film: Alex får en SIP
(4.15 min)

”Jobbigt att
berätta för alla
samma saker”

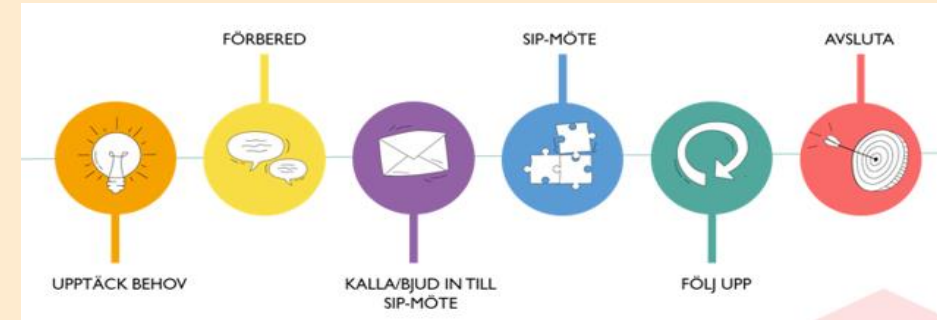
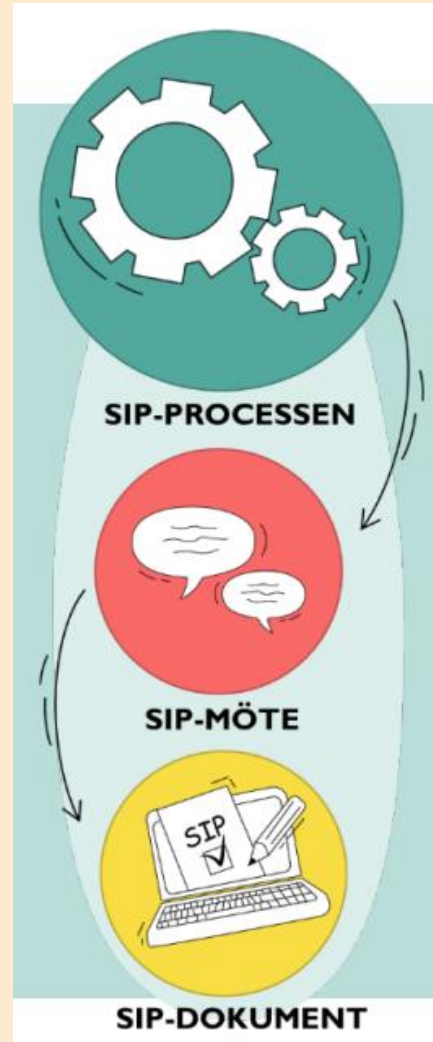
”Nu vet pappa
och de andra
vem som ska
göra vad”

SIP är en SIP

Begreppet SIP

Begreppet SIP används både för beskrivning av processen, för mötet och för dokumentet.

SIP-processen är det personcentrerade arbetssättet

ett SIP-möte hålls

och SIP-dokumentet, den skriftliga planen upprättas.

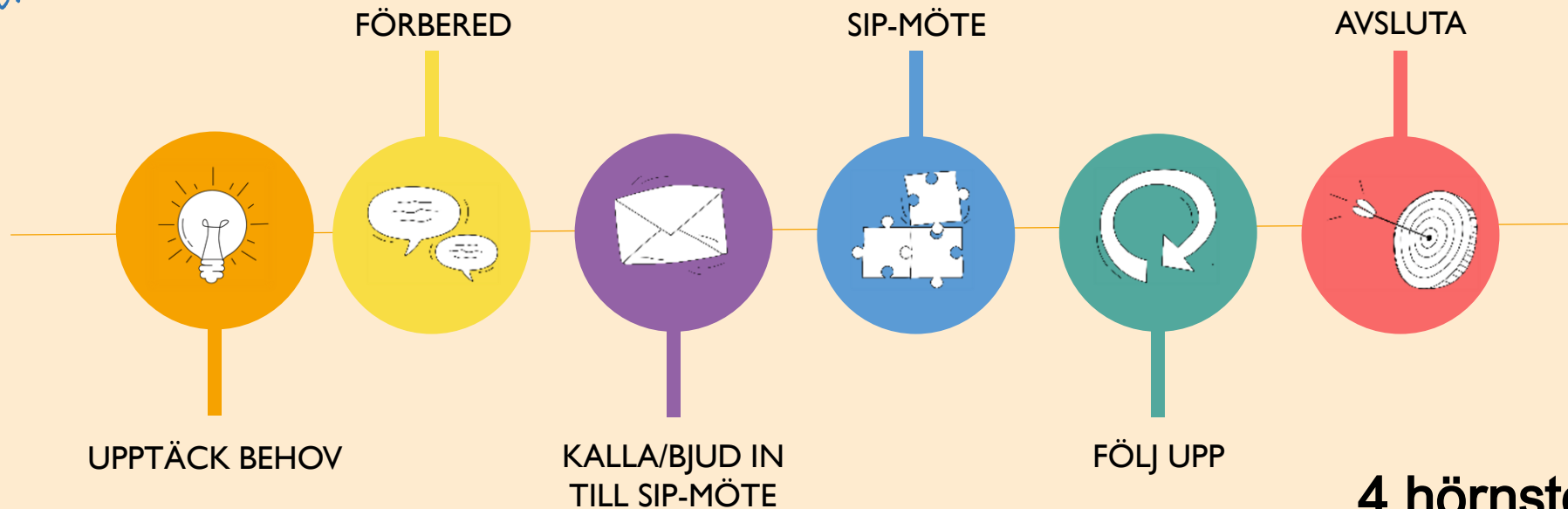
The form is titled 'SIP, Samordnad Individuell plan'. It includes the following sections: 1. Introduction: 'En SIP, Samordnad individuell plan, samlar dina behov, dina insatser, utifrån vad som är viktigt för dig. De personer som deltar i planen, utifrån vad som är viktigt för dig. Se vidare instruktioner i bilaga.' 2. Checkboxes: 'Ny SIP' (unchecked) and 'Ny SIP efter utskrivning från slutenvård' (checked). 3. 'Behov uppmärksammat av' section with checkboxes for: Skola (checked), Socialtjänst (unchecked), Regional hälso- och sjukvård (checked), and Kommunal hälso- och sjukvård (unchecked). 4. 'Planen tillhör' section with fields for: Namn (Alex Hittepa), Adress (Adressgatan 1), and Personnr (2001-13). 5. 'Telefon' field (070-222).

SIP-processen

Delaktighet

*Hur är det nu?
Hur går vi framåt?*

Tidiga insatser

Samtycke

Vad är viktigt för dig

4 hörnstenar för att stärka individen:

- ❖ Delaktighet
- ❖ Tidiga insatser
- ❖ Förarbete
- ❖ Uppföljning

Olika SIP-nivåer

Information

Inget till litet behov av samordning

I de fall då det finns begränsat eller inget behov av samordning kan information och vägledning vara tillräckligt för att möta den enskildes behov.

SIP

Visst behov av samordning

För individen med ett litet till visst behov av samordning kan den enskildes behov tillfredsställas genom att aktörer på egen hand följer överenskommen planering. Därmed kan SIP-strukturen vara ett fungerande verktyg.

SIP+

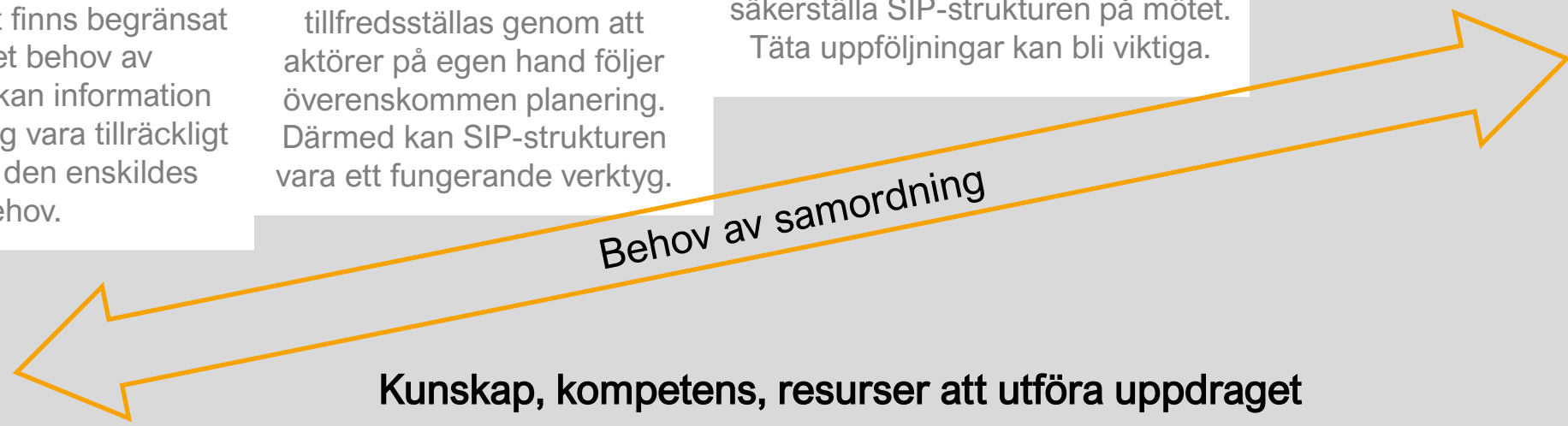
Medel till stort behov av samordning

När flera aktörer är inblandade runt individen ökar behovet av en tydlig samordning: vem gör vad och när?
En förstärkande struktur t.ex. extern mötesledare kan användas vid oenighet mellan aktörer, för att säkerställa SIP-strukturen på mötet. Täta uppföljningar kan bli viktiga.

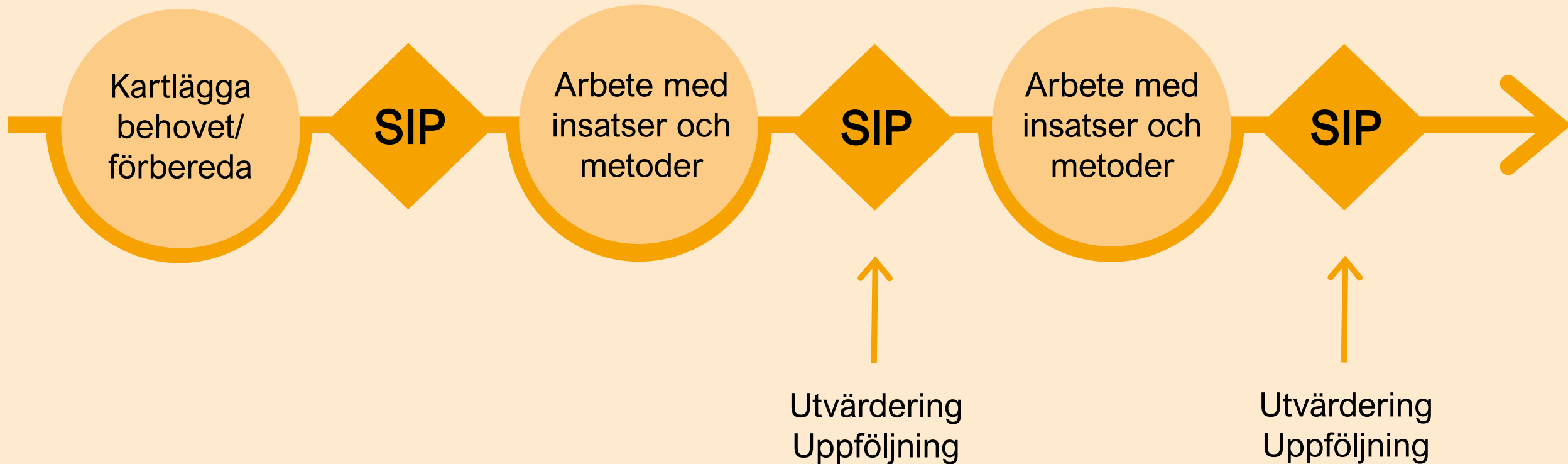
SIP++

Stort behov av samordning

För individer med många professionella kontakter och med komplex problematik behövs ett smidigt och tätt samarbete mellan aktuella verksamheter. För dessa individer kan ytterligare verktyg och förstärkande strukturer övervägas, för att säkra individens stöd-och omsorgsbehov.

Arbetsprocessen i SIP – Samordnad individuell plan

SIP-implementering

Implementering avser de procedurer som används för att införa nya metoder i en ordinarie verksamhet och som säkerställer att metoderna används så som det var avsett och med varaktighet. Med kunskap om implementering genomförs i genomsnitt 80% av det planerade förändringsarbetet efter tre år. Utan sådan kunskap genomförs 14% av förändringsarbetet efter i genomsnitt 17 år.

Faser i förändringsarbete:

Fas 1 – Behovsinventering

Fas 2 – Installation

Fas 3 – Användning

Fas 4 – Vidmakthållande

Ur ["Om implementering", Socialstyrelsen](#)

Hur implementerar vi SIP?

Stärkt arbete med SIP i Göteborgsområdet

1. Behovsinventering

- Brukarrevision *Jag lever mitt liv mellan stuprören* var ledstjärnan vid framtagandet av SIP-riktlinjen

2. Installation

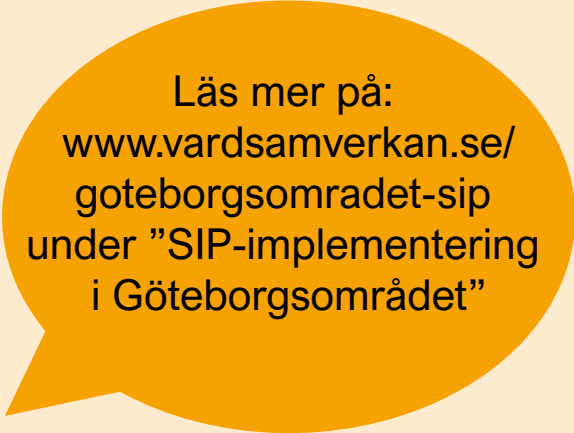
- Kaskadmodell utifrån implementeringsplan där vi stärker arbetet samtidigt och tillsammans i Göteborgsområdet

3. Användning

- SIP-nätverk för SIP-utbildare och SIP-samordnare för handledning och stöd

4. Vidmakthållande

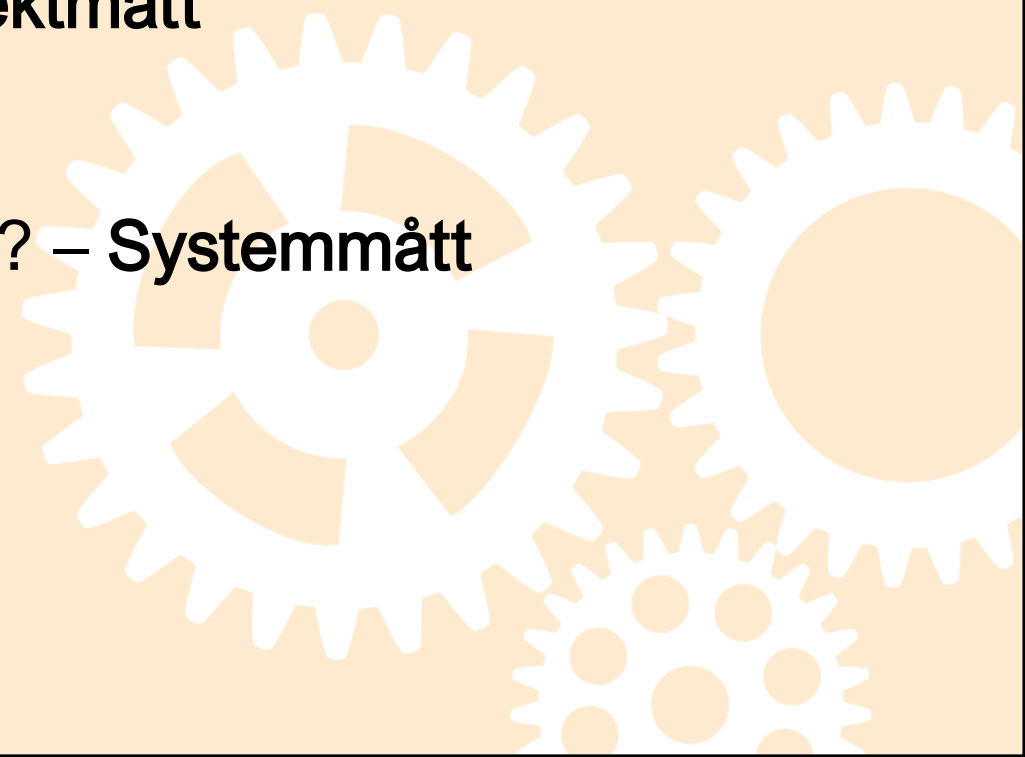
- Uppföljning genom rapportering, konferenser och dialog

Läs mer på:
[www.vardsamverkan.se/
goteborgsomradet-sip](http://www.vardsamverkan.se/goteborgsomradet-sip)
under "SIP-implementering
i Göteborgsområdet"

Uppföljning

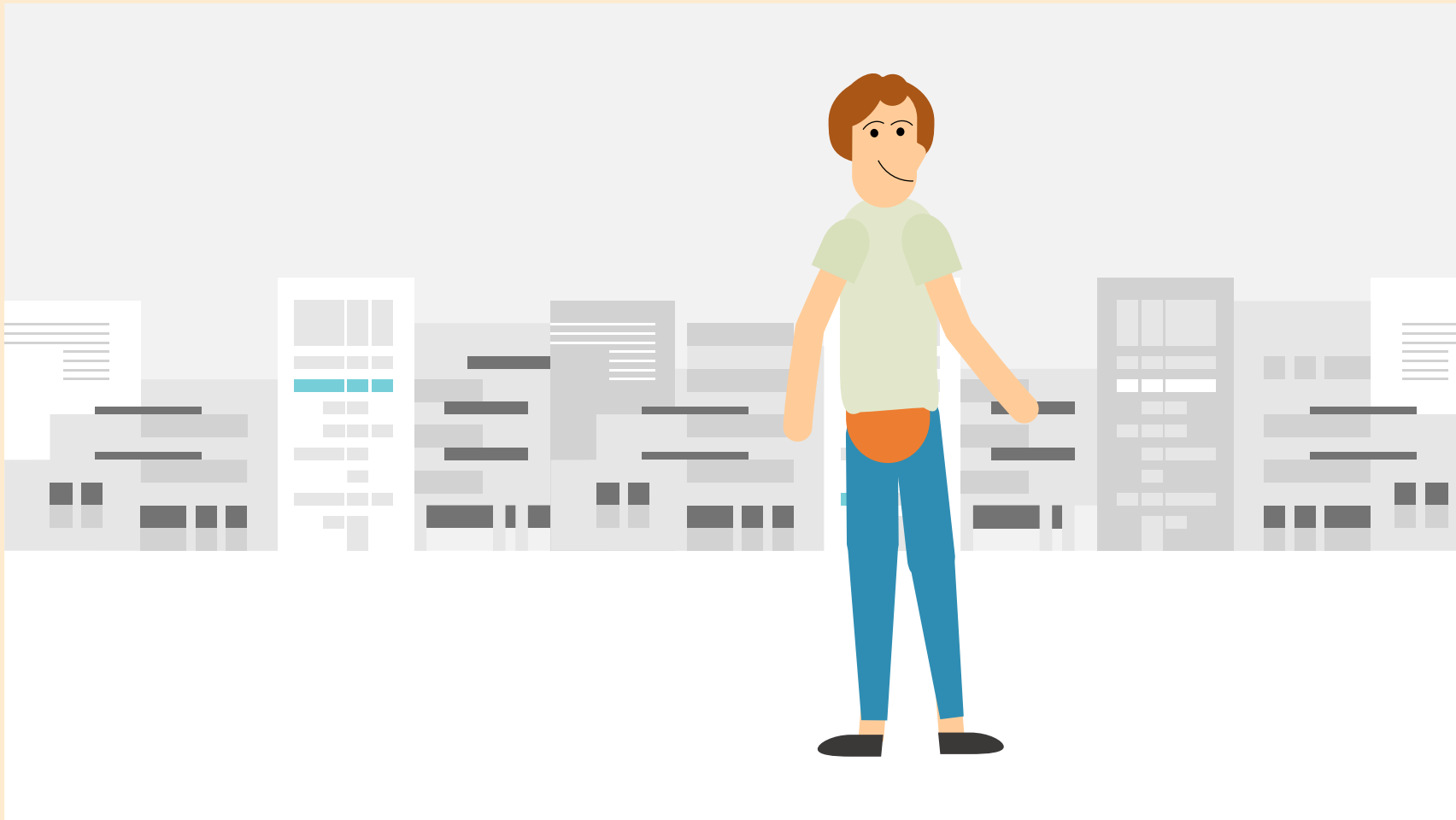
- Hur många behöver SIP? – **Behovsmått**
- Hur många SIP har gjorts? – **Resultatmått**
- Blir det bättre för dem som får SIP? – **Effektmått**
- Arbetar vi på rätt sätt? – **Processmått**
- Stöder strukturerna och rutinerna arbetet? – **Systemmått**

**NÄR DET BRISTER I SAMVERKAN
– SAMVERKANSAVVIKELSER**

Här är Olle

Vad hände Olle?

Vilka åtgärder kan sättas in för att undvika att det händer igen?

Systemnivå

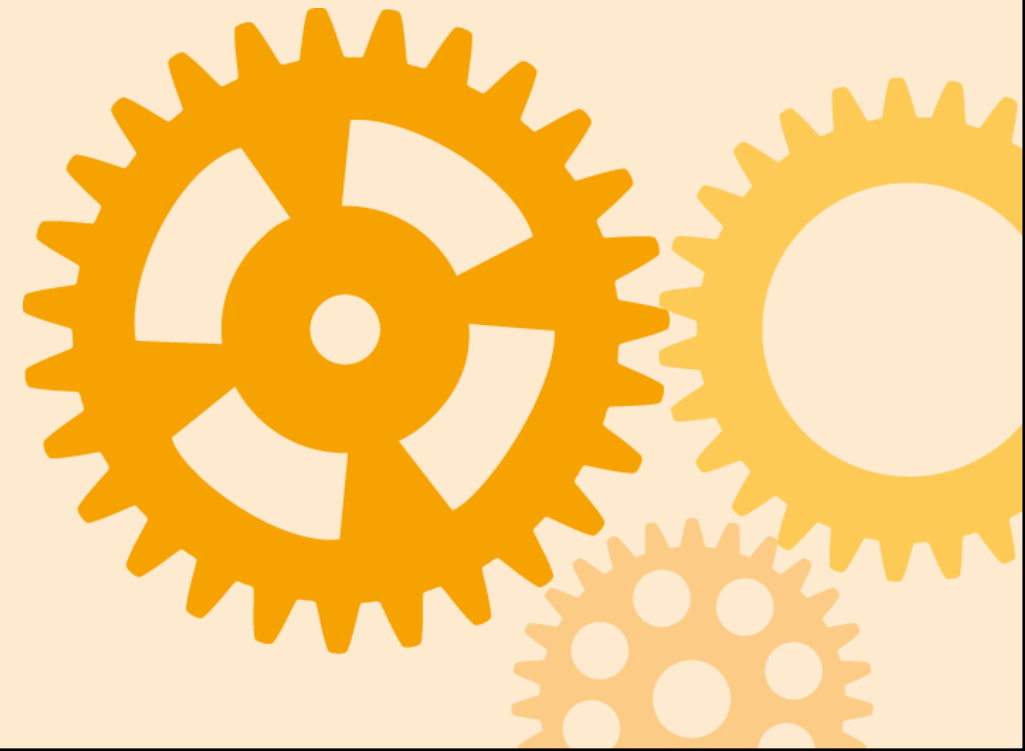

Verksamhetsnivå

Individnivå

**[vardsamverkan.se/
goteborgsomradet-avvikelser](https://vardsamverkan.se/goteborgsomradet-avvikelser)**

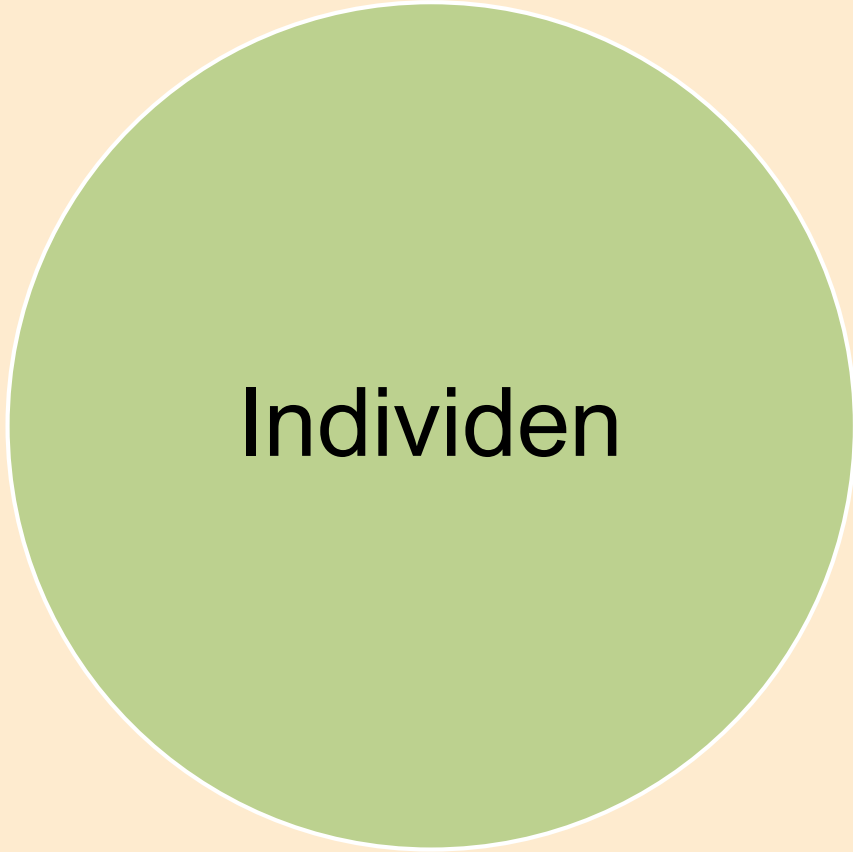
The background features a light beige color with a faint, grey outline of a map of Europe on the left side. Scattered across the right and center are several gears of various sizes and colors, ranging from light yellow to dark orange. The gears are arranged in a way that suggests a complex mechanical or interconnected system.

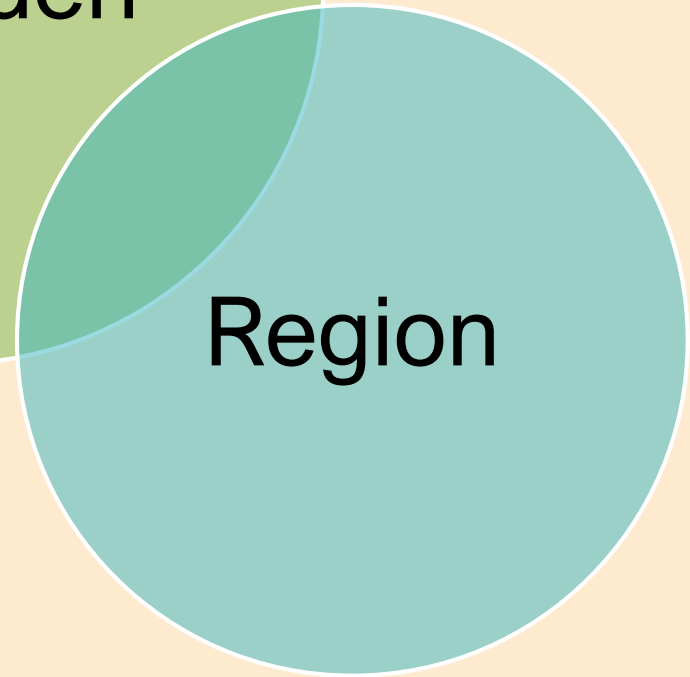
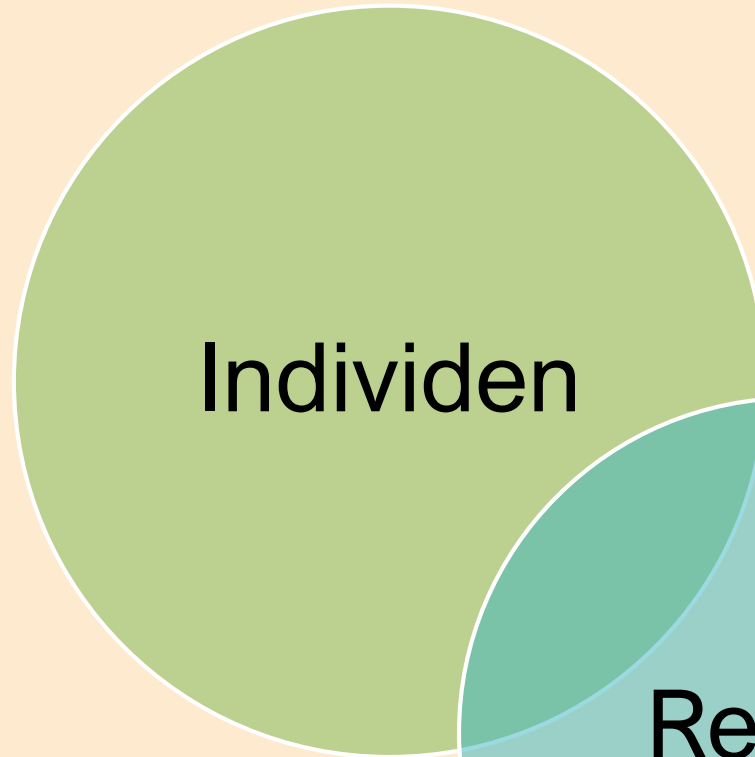
SAMMANFATTNING OCH REFLEKTION

Tillbakablick

- Ledningens betydelse
- Samverkan och delaktighet
- SIP-processen, styrdokument och implementering
- När det brister i samverkan – samverkansavvikelser
- Sammanfattning och reflektion

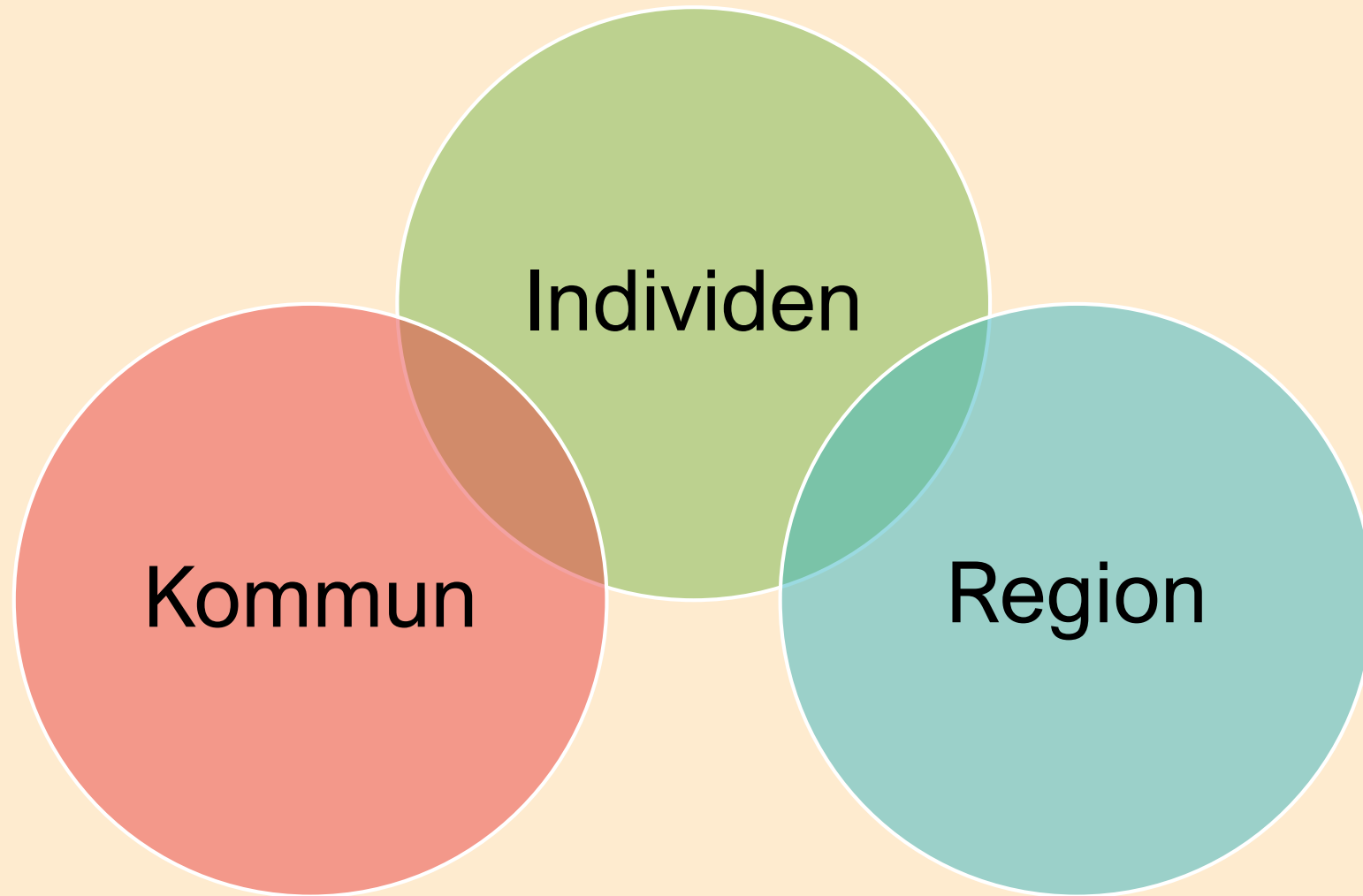

Individen

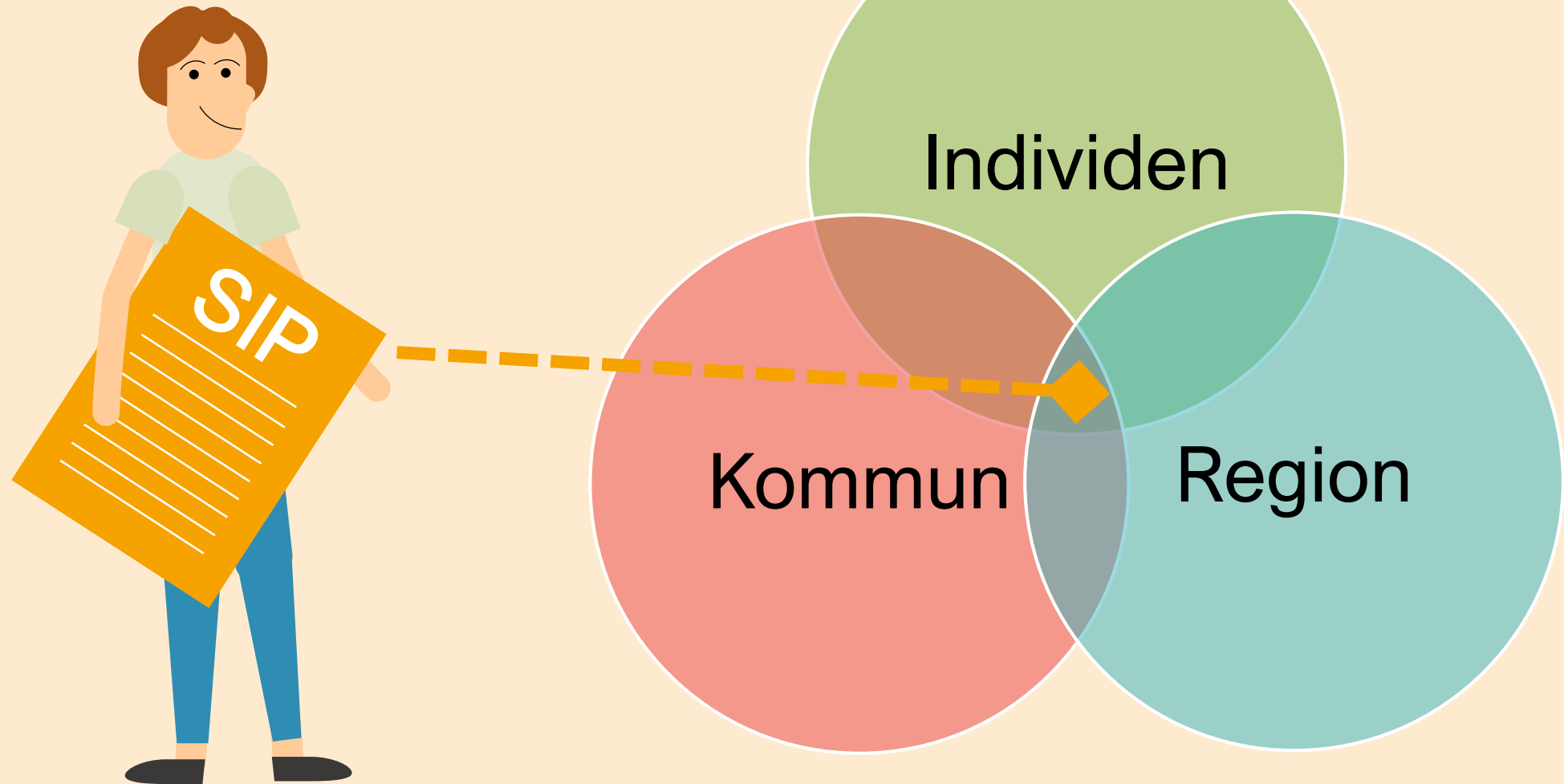
Region

Kommun

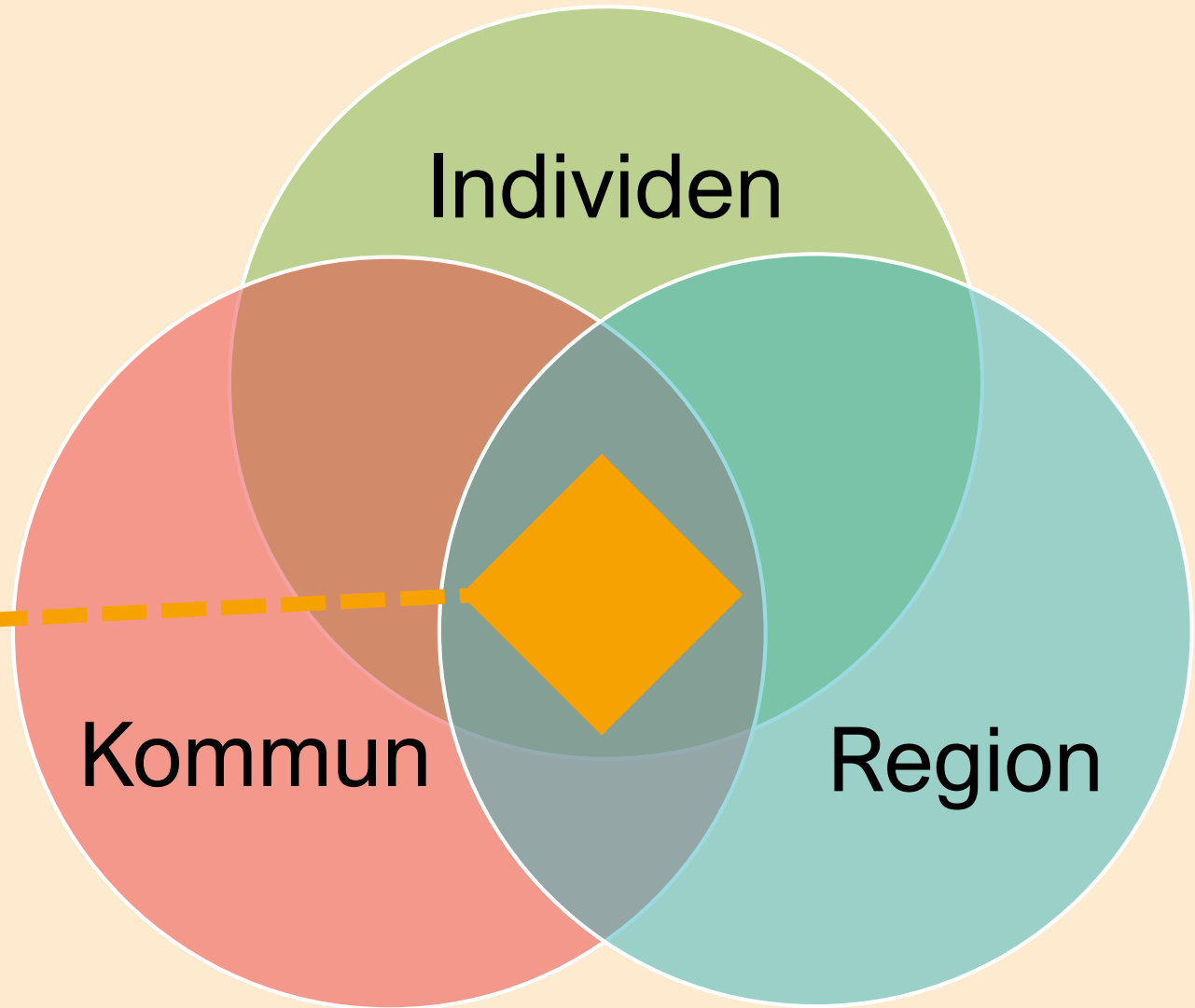
Behövs samverkan här?

Samverkan!

Hög samverkan

Till eftertanke

dikt skriven 1851-1852 av Sören Kierkegaard

Om jag vill lyckas med att föra en
människa mot ett bestämt mål måste jag
först finna henne där hon är och börja just där.

Den som inte kan det lurar sig själv när
hon tror hon kan hjälpa andra.

För att hjälpa någon måste jag visserligen
förstå mer än vad han gör men först och
främst förstå det han förstår.

Om jag inte kan det så hjälper det inte att
jag kan mer och vet mer.

